

**Materials
pedagògics**

ESCOLES RESILIENTS

Autoria: Vector5 | Excel·lència i sostenibilitat, SCCL

Maquetació: El Far Cooperatiu

Edició: octubre 2024

Avís legal:

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-No comercial-Sense Obres Derivades 3.0 de Creative Commons.

Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i no se'n faci un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a [creativecommons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/).

Promou:

Finança:

Impulsa:

ÍNDEX

4 Introducció

6 **Compromís: energia**

11 **Compromís: confort exterior**

17 **Compromís: confort interior**

22 **Compromís: aigua**

31 **Compromís: tecnologia**

35 **Compromís: benestar emocional**

44 **Compromís: estil de vida saludable**

51 **Compromís: diversitat**

58 **Compromís: participació**

65 **Compromís: comunitat**

69 **Compromís gènere**

75 **Compromís: valors cooperatius**

Per tal de construir una societat més resilient al canvi climàtic, que pugui oferir respostes efectives als impactes d'aquest, és necessari fomentar una cultura més sostenible, fent conscient dels riscos climàtics, a les futures generacions, i fomentant habilitats per prendre decisions sobre desafiaments futurs.

Aquest document sorgeix amb l'objectiu de recollir un conjunt de propostes i eines pedagògiques orientades a promoure una transformació significativa en la cultura de la resiliència i la sostenibilitat dins dels centres educatius.

El model d'escola resilient té com a propòsit abordar de manera activa i conscient els reptes que planteja l'emergència climàtica, sent un projecte que no només busca beneficiar l'alumnat, sinó que també tingui un impacte significatiu en les comunitats locals. A partir d'aquestes propostes didàctiques, es pretén fomentar l'actuació davant dels desafiaments ambientals i socials, amb la intenció que l'alumnat es converteixi en agent de canvi i promotor de pràctiques sostenibles en els centres educatius, en les seves llars i en l'entorn.

Estructura del document

Els recursos pedagògics que trobareu a continuació estan agrupats en els 12 compromisos que conformen el model d'escola resiliència, el qual es divideix en dos grans àmbits.

Àmbit mediambiental: els 4 primers compromisos inclosos aborden qüestions clau com l'energia, el confort exterior, el confort interior i l'ús de l'aigua. Considerem claus aquests elements per establir la sostenibilitat ambiental en els centres educatius.

Àmbit social: els següents 8 compromisos tracten aspectes socials com la tecnologia, el benestar emocional, l'estil de vida saludable, la diversitat, la participació, la comunitat, el gènere i els valors cooperatius. Aquests compromisos pretenen fomentar una comunitat educativa conscient, inclusiva i compromesa amb la justícia social i ambiental.

Cada un dels compromisos inclosos segueixen la següent estructura:

- **Taula** on s'inclouen, per cada una de les activitats, els objectius d'aprenentatge, els criteris d'avaluació, àmbits i dimensions i àrea/es implicades, amb el propòsit de facilitar la planificació i l'avaluació dels i les professionals de l'educació.
- **Fitxa** del compromís amb una estructura dividida en 3 apartats:
 - **Sabies que...?:** on s'inclou informació rellevant sobre el compromís que pretén despertar la curiositat de l'alumnat.
 - **El repte:** proposta central que orienta les activitats i pretén animar l'alumnat a enfrontar-se a situacions rellevants i reals vinculades amb la sostenibilitat i la resiliència.
 - **I ara què...?:** apartat final amb suggeriments i recursos per continuar treballant la temàtica amb informació i/o propostes d'aprofundiment.
- **Explicació per al o la docent:** guia amb una explicació detallada sobre cada una de les activitats proposades, incloent-hi recursos per poder utilitzar a l'aula i/o per, en cas que es consideri, aprofundir més en la proposta. Les activitats estan dissenyades per a ser flexibles, de manera que es puguin adaptar a les diferents edats i necessitats de l'alumnat, aprofundint més en aquelles temàtiques que es consideri o realitzant un treball més concís i acotat en el temps.
- **Material per a l'alumnat:** l'últim apartat de cada compromís inclou material específic dissenyat per a l'alumnat per portar a terme la proposta del repte (o part d'aquesta), sigui de manera individual o en grup.

Amb aquest document es pretén donar suport a la transició cap a una educació que, a més de ser acadèmicament rigorosa, està fomentada en els valors de la sostenibilitat i la responsabilitat social. L'educació és una de les eines més poderoses per fer front a l'emergència climàtica i aquests materials pretenen ser una invitació als centres educatius a sumar-se al canvi.

Àrea de coneixement del medi natural

Àrea de coneixement del medi social i cultural

Àrea de matemàtiques

Àrea d'educació en valors socials i cívics

Àrees de llengua catalana i castellana

OBJECTIUS D'APRENENTATGE

CRITERIS D'AVALUACIÓ

ÀMBITS I DIMENSIONS

ACTIVITAT INICIAL

Identificar el paper dels éssers humans en el canvi climàtic actual.

Calcular les emissions personals.

Reflexionar sobre com reduir l'emissió de gasos d'efecte hivernacle.

Reconeix i descriu les activitats humanes que contribueixen al canvi climàtic.

Utilitza la calculadora d'emissions correctament.

Proposa accions de reducció d'emissions realistes.

Àmbit coneixement del medi. Dimensió món actual.

ACTIVITAT 1

Identificar les principals fonts d'emissions de gasos d'efecte hivernacle al centre.

Comprendre que les diferents activitats contribueixen a l'augment de les emissions de CO₂.

Enumera i descriu les principals activitats del centre que generen emissions de CO₂.

Explica de manera clara com cada activitat contribueix a les emissions.

Àmbit coneixement del medi. Dimensió món actual.

ACTIVITAT 2

Aplicar mètodes i eines per calcular les emissions de CO₂.

Interpretar i analitzar les dades obtingudes.

Utilitza les eines per calcular les emissions de CO₂ correctament.

Demostra comprensió en el procés de càlcul i en els resultats obtinguts.

Àmbit matemàtic. Dimensió connexions.

Àmbit coneixement del medi. Dimensió món actual.

ACTIVITAT 3

Reflexionar sobre la importància de reduir la petjada de carboni.

Identificar alternatives concretes per reduir la petjada del centre.

Analitza l'impacte ambiental de les dades calculades.

Proposa accions viables per reduir les emissions de carboni.

Àmbit coneixement del medi. Dimensió món actual.

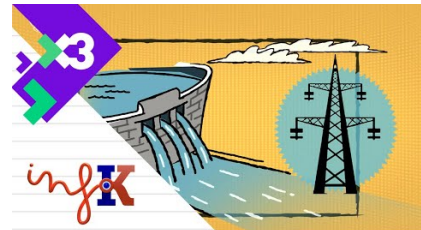

SABÍES QUE...?

Hi ha hagut altres canvis climàtics a la Terra?

De canvis climàtics n'hi ha hagut anteriorment, però sempre han estat a causa de fenòmens naturals (com per exemple, erupcions volcàniques), i aquesta és la primera vegada que els humans en són els causants.

Els gasos d'efecte hivernacle són els principals causants del canvi climàtic. A través de la següent calculadora es poden conèixer les emissions que emetem en el nostre dia a dia.

VEURE VÍDEO

CALCULADORA

EL REPTA!

Quina petjada de carboni té l'escola?

Per resoldre la crisi climàtica cal trobar formes d'obtenir energia sense deixar anar més diòxid de carboni a l'aire. Quan cremem benzina als cotxes, encenem el llum, posem la calefacció o l'aire condicionat... estem consumint energia que, majoritàriament, prové de combustibles fòssils que alliberen grans quantitats de CO₂.

Calcular la petjada de carboni de l'escola ens permetrà ser conscients de les emissions i les fonts d'emissions que hi ha a l'edifici i poder pensar mesures alternatives per a reduir-les.

I ARA QUÈ?

Com podem reduir la demanda energètica del centre?

L'**envolupant de l'edifici** pot permetre una reducció de la demanda energètica. La demanda energètica d'un edifici és l'energia necessària per assolir unes condicions de confort. Un mal aïllament, infiltracions per obertures i finestres... contribueixen a una elevada transferència de calor.

Disposar d'uns tancaments de bona qualitat que separin els espais interiors de l'exterior permetrà reduir la despesa energètica i millorar el confort. Mesures com la rehabilitació de l'aïllament tèrmic, el control de les infiltracions o el canvi de fusteria i vidres, eviten fugites de calor. Els vídeos de continuació ho expliquen amb més detall:

VÍDEO 1

VÍDEO 2

VÍDEO 3

PROPOSTES DEL REPTE

El repte proposa que, de manera conjunta (a escala d'aula o de centre), es faci un **càlcul de la petjada de carboni** que té l'escola/aula, calculant la quantitat de gasos d'efecte hivernacle que es generen a partir de les activitats i processos que s'hi porten a terme durant un període de temps concret. Generar consciència sobre la petjada ecològica ens permetrà pensar en mesures pràctiques i reals del nostre dia a dia per fer front al canvi climàtic.

A continuació, trobareu materials complementaris en cas de voler aprofundir en els conceptes bàsics de la proposta:

- Canvi climàtic: [vídeo](#), [vídeo](#), [document amb experiments](#), [explicació](#), [pàgina amb informació i dades](#).
- Efecte hivernacle: [vídeo](#), [vídeo](#).
- Petjada de carboni: [vídeo sobre les petjades ambientals](#), [vídeo sobre el cicle del carboni](#).

ACTIVITAT 1

La primera activitat ens servirà per identificar les fonts d'emissions contaminants, tot reflexionant sobre la forma com l'escola genera gasos d'efecte hivernacle. Hem de tenir present que les emissions provenen de fonts diverses, a continuació es recullen les principals, tot i haver-n'hi més:

- El transport fins a l'escola.
- Consum d'energia elèctric.
- Consum de recursos com paper, aliments, ordinadors...
- Quantitat de residus generats (paper, vidre, plàstic...).

Es tracta de fer un llistat amb totes les fonts que s'identifiquin ja que, posteriorment, es treballarà amb elles.

ACTIVITAT 2

Un cop identificades les fonts, la segona activitat proposa calcular les emissions que generen cada una d'aquestes. El primer que caldrà escollir és el període de temps que volem definir per fer el càlcul (un mes, una setmana...). Caldrà que s'apliqui el mateix període per totes les fonts identificades, ja que això facilitarà l'anàlisi.

VEURE VÍDEO

Després caldrà escollir un indicador que ens permeti fer el càlcul. En el cas del transport, per exemple, la quantitat de litres de gasolina necessaris per al trajecte durant el període de temps determinat.

Un cop escollit, caldrà multiplicar aquesta quantitat pel factor d'emissió (CO₂), (en el cas de l'exemple, per la d'un litre de gasolina).

Diferents recursos a internet permeten poder conèixer les dades necessàries per a fer aquest càlcul. A continuació en trobareu algunes:

carbonfootprint.com

canviclimatic.gencat.cat

ceroco2.org

ACTIVITAT 3

La tercera activitat se centrarà a analitzar els resultats obtinguts i reflexionar-hi. Es pot parlar del concepte de transició energètica i de la necessitat de reduir l'impacte ambiental i les emissions de CO₂ a l'atmosfera i trobar alternatives netes de generació d'energia davant de l'esgotament dels combustibles fòssils. Això permetrà millorar el consum d'energia i reduir la despesa econòmica.

Si es vol profunditzar més en la temàtica, es pot partir de la següent informació:

Thomas Edison, el 1931, va dir: Jo apostaria pel Sol i l'energia solar. Déu n'hi do, quina font d'energia! Espero que no haguem d'esperar fins que s'exhaureixin el carbó i el petroli per començar a aprofitar-la.

Un exemple en el qual s'utilitza la llum solar en l'actualitat són les **instal·lacions fotovoltaiques**. Cal tenir present que la il·luminació representa el 12% del consum d'energia elèctrica total d'un edifici. L'estalvi elèctric en enllumenat artificial consisteix a substituir les lluminàries convencionals halogenades i fluorescents compactes per tecnologies més eficients. Els llums LED són bombetes de baix consum energètic que ofereixen una elevada durabilitat i eficiència. Així i tot, convé prioritzar l'aprofitament de la llum natural.

- *Quines són les activitats que generen més gasos d'efecte hivernacle a l'escola/aula? Són totes indispensables? Poden reduir-se d'alguna forma?*
- *Si feu el càlcul durant un període més llarg de temps, han augmentat o disminuït les emissions respecte al període passat? Per què?*
- *Quines iniciatives podem prendre com a grup i individualment que puguin reduir la petjada de carboni?*

Recursos:

Guia pràctica pel consum eficient i responsable d'energia.

VEURE GUIA

Les energies renovables són un recurs essencial per avançar cap a la millora energètica i sostenibilitat del planeta: vídeo sobre les energies renovables i la seva aplicació en edificis.

VEURE VÍDEO

Vídeo sobre la transició energètica.

VEURE VÍDEO

Vídeo: Exemple de forma de viure reduint l'impacte mediambiental.

VEURE VÍDEO

OBJECTIUS D'APRENENTATGE

CRITERIS D'AVALUACIÓ

ÀMBITS I DIMENSIONS

ACTIVITAT INICIAL

Comprendre com la vegetació contribueix a la reducció de la temperatura ambiental i a la millora de la qualitat de l'aire.

Entendre què són les illes de calor urbanes i com afecten el confort.

Reflexionar sobre mesures que pretenen mitigar les illes de calor.

Explica la relació entre vegetació urbana i confort.

Comprèn el concepte illes de calor i identifica els efectes que tenen.

Identifica mesures existents i en proposa de noves.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió món actual.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió social.

ACTIVITAT 1

Identificar els efectes de la contaminació atmosfèrica en l'entorn urbà.

Reconèixer els factors que contribueixen a la contaminació de l'aire.

Identifica els efectes de la contaminació atmosfèrica.

Analitza els factors que contribueixen a la contaminació, de manera positiva i negativa.

Àmbit coneixement del medi. Dimensió món actual.

ACTIVITAT 2

Conèixer l'impacte de la contaminació atmosfèrica en la salut humana.

Identificar les parts del cos a les que afecta la contaminació.

Reflexionar sobre la importància de reduir la contaminació per protegir la salut.

Identifica el recorregut de les partícules contaminants en el cos.

Localitza les àrees del cos afectades per la contaminació.

Aplica el coneixement adquirit, reflexionant sobre la relació entre la salut i la contaminació.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió salut i equilibri personal.

ACTIVITAT 3

Conscienciar sobre l'impacte de la contaminació a nivell local i global.

Investigar sobre la qualitat de l'aire.

Proposar mesures concretes per millorar la qualitat de l'aire.

Comprèn com els episodis de contaminació afecten la salut i el confort de les persones.

Utilitza recursos per conèixer la qualitat de l'aire.

Presenta mesures concretes i viables integrant els coneixements adquirits.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió món actual. Dimensió salut i equilibri personal.

SABIÉS QUE...?

La **vegetació** en les zones urbanes és molt important per reduir el consum d'energia. Les zones verdes proporcionen ombra que redueix la temperatura de l'entorn i purifiquen l'aire.

En les zones més urbanitzades la temperatura és més elevada a causa de la distribució dels edificis i carrers. Una ciutat d'alta intensitat pot arribar a estar entre 5 i 7 °C per sobre d'una zona rural o perifèrica. Les illes de calor afecten el consum d'energia, la salut de la població i l'ecosistema. En el següent **document** podreu aprofundir més sobre aquest fenomen urbà.

VEURE VÍDEO

Us afecten les "illes de calor"?

Quines mesures es prenen des de les institucions?

Quines altres es podrien prendre?

EL REPTA!

Com ens afecta la qualitat de l'aire del voltant de l'escola?

Els i les alumnes de diferents instituts van estar estudiant durant un temps la contaminació que hi havia a l'exterior dels seus centres, quines eren les causes que la provocaven i han pensat propostes de millora.

VEURE VÍDEO

Com és la contaminació de l'aire al voltant de l'escola? Ajuda a tenir un bon confort exterior, o tot el contrari?

I ARA QUÈ?

VEURE VÍDEO

L'Antàrtida és una zona del món on pràcticament no viu ningú. Uns científics hi han anat per investigar si hi arriba la contaminació.

VEURE VÍDEO

Estem envoltats de contaminació acústica que pot afectar negativament el confort exterior i la nostra salut.

PROPOSTES DEL REPTÉ

Aquest repte pretén centrar-se en el grau de contaminació que pot haver-hi al voltant del centre educatiu i com aquesta pot afectar el nostre confort exterior, detectant els elements que fan que hi hagi més contaminació i aquells que la redueixen, conscienciant sobre com la contaminació afecte el nostre cos i reflexionant sobre mesures per reduir-la que puguin portar-se a terme en el context en què es troba l'alumnat.

ACTIVITAT 1

Aquesta activitat se centra en un element que vulnera el confort exterior que és la contaminació de l'aire. L'objectiu de l'activitat és parlar sobre què és la contaminació atmosfèrica a partir de la comparació entre dues imatges d'una ciutat: en una d'elles s'hi observa un elevat nivell de contaminació i en l'altre un nivell més baix. Es pot utilitzar el següent [vídeo](#) per introduir l'activitat i la temàtica.

Algunes preguntes, més enllà de les proposades a la [fitxa](#), que poden guiar la conversa amb el grup són:

- *Què es veu a la segona fotografia que no es vegi a la primera?*
- *Com és que, tot i que la primera fotografia sigui feta de més a prop, no podem veure els edificis del fons?*
- *Què creieu que origina aquest fet?*

A continuació es proposa pensar en les zones al voltant del centre educatiu per poder reflexionar sobre el seu confort pel que fa a la contaminació. Conjuntament, es pot pensar en tots aquells elements que facin que l'aire estigui més contaminat (com els cotxes) i en aquells que puguin ajudar a reduir la contaminació (com una zona verda, els transports públics...). La [següent pàgina web](#) recull una descripció dels principals contaminants de l'aire, en cas que s'hi vulgui aprofundir. L'activitat es tanca amb una reflexió sobre el nivell de confort exterior pel que fa a la contaminació.

Per ampliar la informació

Per poder capturar i mesurar la contaminació, s'instal·len estacions de mesura de la qualitat de l'aire. Els següents vídeos mostren:

Què es mesura a les estacions?

[VEURE VÍDEO](#)

Com ho podem analitzar?

[VEURE VÍDEO](#)

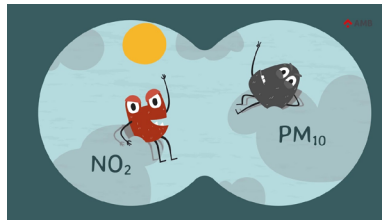
ACTIVITAT 2

La segona activitat busca fer-nos conscients sobre com la contaminació pot afectar la nostra salut, a partir de la **imatge d'un cos humà**. Es tracta de marcar en el dibuix d'un cos, de manera conjunta o individual, el recorregut que es creu que farà una partícula d'aire contaminat pel cos.

Seguidament, es proposen visualitzar els següents vídeos per comprovar si el recorregut marcat ha estat el correcte i complementar la informació de la imatge marcant totes les zones del cos que es veuen afectades per la contaminació:

VEURE VÍDEO

VEURE VÍDEO

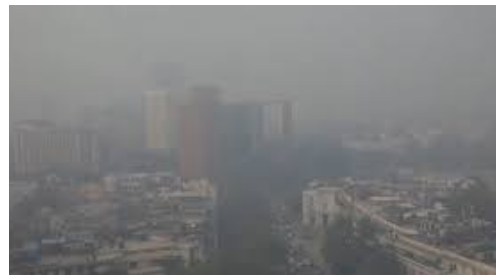
Finalment, es proposa debatre sobre la informació recollida per tal de fer conscient a l'alumnat sobre com de perjudicial pot ser la contaminació per a la salut.

ACTIVITAT 3

La tercera activitat s'inicia amb la notícia del vídeo que hi ha a continuació on s'explica el cas d'unes escoles que van haver d'arribar a tancar perquè el nivell de contaminació que hi havia a l'aire era massa perjudicial per a les persones.

Tot i que aquesta notícia sigui de l'Índia, a Catalunya també tenim episodis ambientals de contaminació atmosfèrica (**aquest vídeo ens explica què són**).

Aquesta activitat pretén fer seguir pensant sobre com és la qualitat de l'aire al voltant de la nostra escola i com la contaminació ens pot afectar la salut, establint connexions amb els aprenentatges de les dues activitats anteriors, i veure la importància de prendre mesures per reduir la contaminació.

VEURE VÍDEO

Per tal de pensar mesures concretes sobre com es podria millorar la qualitat de l'aire, es poden prendre com a font d'inspiració els següents recursos:

- **Pàgina web amb consells per millorar la qualitat de l'aire.**
- **Document detallat sobre mesures per a la reducció d'emissions.**

**gen
cat**

Vols saber què respires?

El mapa mostra la localització dels diferents punts de mesura de la qualitat de l'aire. El color correspon a l'índex català de qualitat de l'aire de la darrera hora disponible.

Medi Ambient i Sostenibilitat

El Departament de Medi ambient i Sostenibilitat recull en aquesta pàgina web un mapa de Catalunya en el que es mostra la localització dels diferents punts de mesura de la qualitat de l'aire i la situació actualitzada a cada una de les estacions.

VEURE VÍDEO

També s'hi explica com es porta a terme el càlcul de l'ICQA i els llindars per a cada un dels nivells.

COM ÉS I QUÈ PROVOGA LA CONTAMINACIÓ?

1

Observa les imatges de dos dies diferents d'una ciutat. Quines diferències hi veus? A què creus que és degut?

2

Pensa en les zones al voltant de l'escola i fes un llistat d'aquells elements que facin que l'aire estigui més contaminat:

3

Creus que hi ha algun element en la zona que pugui ajudar a reduir la contaminació? Quin/s?

4

Tenint en compte que la contaminació fa baixar el nivell de confort exterior, creus que són suficients els elements que la redueixen?

5

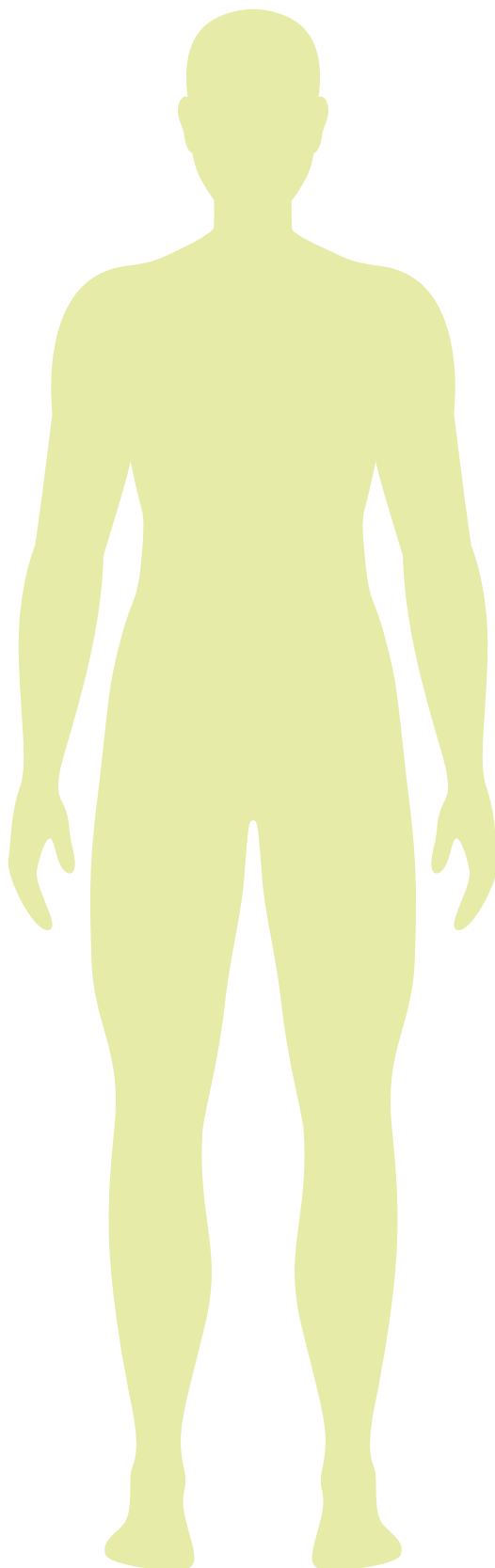
Què es podria fer per millorar la qualitat de l'aire al voltant de l'escola? En el següent **vídeo** veureu què hi diuen altres nens i nenes. Quines altres propostes es podrien fer?

COM ENS AFECTA LA CONTAMINACIÓ?

1

Recull el recorregut que fa l'aire i les parts del cos que es veuen afectades per la contaminació en el següent dibuix:

OBJECTIUS D'APRENTATGE

CRITERIS D'AVALUACIÓ

ÀMBITS I DIMENSIONS

ACTIVITAT INICIAL

Comprendre la importància de la ventilació pel confort interior.

Entendre el concepte de ventilació creuada.

Conèixer els símptomes que podem patir a causa d'una contaminació interior elevada.

Coneix els efectes de la contaminació de l'aire interior.

Compren com funciona la ventilació creuada i la seva importància en el confort interior.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió món actual. Dimensió salut i equilibri personal.

ACTIVITAT 1

Conèixer les recomanacions sobre el temps de ventilació de les llars.

Elaborar un pla de ventilació per a casa, tenint en compte les variacions estacionals.

Completa el test de ventilació i utilitza els resultats per la planificació de la ventilació de la llar.

Aplica la informació adquirida per elaborar un pla de ventilació.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió món actual.

ACTIVITAT 2

Comprendre el concepte de confort tèrmic i com es relaciona amb la temperatura ambiental.

Comparar i analitzar dades per entendre la presència de persones en l'ambient.

Aplicar estratègies per resoldre la situació plantejada.

Aplica els passos del mètode científic en l'experimentació i la recollida de dades.

Compara les dades i en fa una anàlisi descriptiva.

Presenta propostes viables i raonades, de manera clara i estructurada.

Àmbit matemàtic. Dimensió connexions.

Àmbit coneixement del medi. Dimensió món actual.

ACTIVITAT 3

Comprendre com l'organització i el disseny especial afecten el confort interior.

Avaluar estratègies de confort interior a llarg termini i la seva sostenibilitat en termes econòmics i ambientals.

Identifica i analitza els factors que afecten el confort interior.

És creatiu/va i pràctica en les propostes de redisseny.

Comunica les propostes de manera clara i justificar les decisions preses.

Àmbit matemàtic. Dimensió connexions.

Àmbit coneixement del medi. Dimensió món actual.

SABIÉS QUE...?

L'aire interior està entre 2 i 5 vegades més contaminat que l'exterior?

En general, les persones passem la major part del nostre temps en espais tancats (llars, oficines, escoles...). Durant aquest temps, respirar l'aire interior contaminat (majoritàriament pel CO₂) pot provocar diferents conseqüències per a la salut i el benestar a curt i a llarg termini.

- Els símptomes menys greus poden incloure: maldecaps, sequedat de gola, irritació ocular o secreció nasal.
- Els casos més greus poden arribar a desenvolupar malalties respiratòries.

VEURE VÍDEO

La ventilació creuada consisteix a generar corrents d'aire natural que en permetin la renovació i, alhora, millorin les condicions climàtiques. Per fer-ho cal obrir una finestra en la façana on bufi més el vent, i una altra al costat oposat.

EL REPTE!

Transformem el nostre espai: com podem millorar el confort interior de la nostra escola?

Imagina que el teu centre educatiu ha guanyat un premi per poder fer reformes i millores en els espais interiors amb l'objectiu de fer-los més còmodes i saludables per a tothom. Per fer-ho, caldrà identificar quins aspectes del confort interior podríem millorar a l'escola i dissenyar propostes concretes per aconseguir-ho.

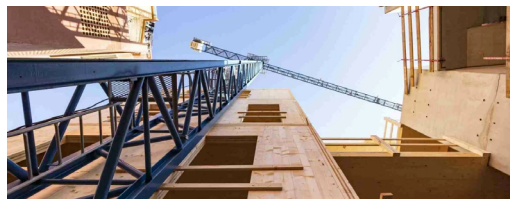

I ARA QUÈ?

Un edifici sostenible (o verd, de l'anglès green building) és un model que busca minimitzar l'impacte ambiental de la seva activitat en el medi ambient al llarg de tot el seu cicle de vida. Aquests tres edificis són exemples d'edificis sostenibles que podem trobar a Catalunya.

SABER-NE MÉS

SABER-NE MÉS

PROPOSTES DEL REPTÉ

El repte plantejat té com a objectiu que l'alumnat reflexioni sobre els diversos factors del confort interior que afecten el benestar a l'escola i com poden implementar solucions pràctiques i sostenibles per millorar els espais.

ACTIVITAT 1

Després d'haver après que l'aire interior pot arribar a estar més contaminat que l'aire exterior, aquesta activitat ens proposa pensar sobre la ventilació que es porta a terme a casa i la importància d'aquesta.

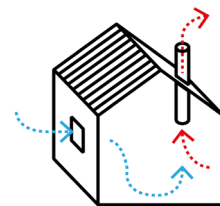
A partir d'una conversa inicial, es parlarà sobre experiències personals de l'alumnat respecte a la ventilació a casa i els hàbits que segueixen, així com si noten alguna diferència de confort quan ventilen.

A la següent [pàgina web](#) s'hi troba un test per conèixer el temps recomanable de ventilació segons les característiques de cada casa.

I en [aquest document](#) podeu trobar una guia extensa sobre la ventilació interior.

La proposta és que cada alumne/a faci el test i pugui elaborar unes indicacions sobre com i quan s'hauria de ventilar casa seva (es pot diferenciar entre l'estiu i l'hivern).

Trobem exemples de protocols de ventilació per a les llars que es van elaborar durant la pandèmia i poden servir d'inspiració.

EXEMPLE

ACTIVITAT 2

Quan pensem en el confort interior, moltes vegades ens ve el cap el confort tèrmic. Aquesta activitat proposa reflexionar sobre el confort tèrmic i la sensació de confort que tenim. La primera part de l'activitat pretén comprovar l'escalfor generada per una persona (que es calcula que és al voltant de 100 watts, és a dir, com una bombeta).

A partir d'aquesta premissa, es proposa un **experiment** per comprovar com els nostres cossos fan pujar la temperatura ambiental de l'espai on estem. Per fer-ho caldrà trobar dues aules de característiques molt semblants (mida, orientació, llums encesos o apagats, climatització encesa o apagada...). Una haurà d'estar buida i l'altra plena amb el grup d'alumnes.

Caldrà calcular la temperatura de l'aula buida i la de l'aula plena (un cop feta una classe) amb un termòmetre per comprovar quines diferències s'hi observen.

La segona part de l'activitat busca mesurar, en petits grups, la temperatura en diferents zones del centre i en diferents hores del dia. Cada grup ha de proposar mesures per millorar el confort tèrmic en les zones amb temperatures extremes (massa caloroses o fredes), per exemple: *incloure l'ús de cortines, canvi en l'orientació dels mobles, ajustos en la calefacció o refrigeració, etc.*

ACTIVITAT 3

La il·luminació, l'organització de l'espai, la forma com es ventila, la temperatura... tots aquests elements afecten el confort interior. Analitzar-los i pensar com millorar-los pot aportar un major benestar per a les persones (reubicar els mobles, millorar la il·luminació natural, ús de cortines o persianes...).

Formant petits grups, la proposta és investigar sobre diferents estratègies per millorar el confort interior (per exemple: utilitzant materials sostenibles, sistemes de calefacció i refrigeració eficients, millorant l'eficiència energètica...) i analitzar les seves implicacions, tant a nivell econòmic com mediambiental.

Un cop compartits els coneixements amb tot el grup, de manera individual o en petit grup, es proposa pensar en com redissenyar un espai del centre educatiu per millorar-ne el confort interior, incloent-hi les estratègies investigades. En el moment de presentar les propostes es poden incloure els avantatges i desavantatges d'aquestes, l'impacte a llarg termini, el pressupost estimat...

Un cop fet, es poden presentar les propostes al grup i rebre suggeriments dels i les companyes per discutir sobre quines solucions poden ser més efectives, viables, beneficioses... i el perquè.

ESCALFO COM UNA BOMBETA DE 100 WATTS

El confort tèrmic és quan tenim la sensació que la temperatura d'un espai és satisfactòria.

A l'hivern, l'escalfor ens és agradable i, una de les maneres d'escalfar un espai és la pròpia calor humana. Els nostres cossos emeten calor, més o menys la mateixa que una bombeta de 100 watts i, per tant, ajuden a escalfar l'espai on ens trobem.

PER COMPROVAR-HO...

- 1 Busqueu dues aules del centre amb característiques molt semblants (mida, orientació, llums encesos o apagats, climatització encesa o apagada); una aula estarà buida i a l'altra és on fareu classe.
- 2 Caldrà mesurar la temperatura de les dues aules: l'aula buida assegurant-vos que no hi ha estat ningú i l'aula plena. Es mesurarà en dos moments: un abans de començar la classe i l'altre després.
- 3 Anoteu la temperatura de les dues aules en la taula següent i responeu les preguntes:

	AULA BUIDA	AULA PLENA
Temperatura abans de començar la classe		
Temperatura un cop acabada la classe		

- Quina de les temperatures és més alta? Per què?
- A quina de les dues aules ha augmentat més la temperatura?
- Creus que aquest experiment demostra que les persones escalfem? Per què?
- Per què ens pot servir conèixer aquesta informació?

OBJECTIUS D'APRENENTATGE

CRITERIS D'AVALUACIÓ

ÀMBITS I DIMENSIONS

ACTIVITAT INICIAL

Comprendre el concepte d'estrès hídric.

Fer-se conscient de les conseqüències de l'escassetat d'aigua per les persones, els animals, l'ecosistema...

Defineix i explica què és l'estrès hídric.

Reflexiona sobre hàbits de consum d'aigua.

Identifica i descriu els efectes de l'estrès hídric en plantes, animals, ecosistemes i vida quotidiana.

Àmbit coneixement del medi. Dimensió món actual.

ACTIVITAT 1

Diferenciar entre aigua disponible al planeta i aigua dolça.

Conèixer d'on prové l'aigua que bevem i els processos que la fan potable.

Entendre el procés de dessalinització i la seva funció en la disponibilitat d'aigua potable.

Distingeix i explica les diferències entre aigua dolça i salada.

Explica la procedència de l'aigua de l'aixeta i la funció de les dessalinitzadores.

Formula hipòtesis sobre l'efecte de l'aigua salada i les comprova.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió món actual.

ACTIVITAT 2

Comprendre què és l'aigua virtual i la seva presència en el nostre dia a dia.

Utilitzar eines per calcular la quantitat d'aigua necessària per al dia a dia.

Reflexionar sobre els hàbits de consum i el seu impacte en els recursos hídrics.

Explica el concepte d'aigua virtual i l'aplica a exemples quotidians.

Calcula la petjada hídrica i extreu conclusions dels resultats obtinguts.

Reflexiona sobre els hàbits de consum i fa propostes per reduir l'ús de l'aigua.

Àmbit matemàtic. Dimensió connexions.

Àmbit coneixement del medi. Dimensió món actual.

ACTIVITAT 3

Conscienciar-se de la importància de l'aigua en la vida quotidiana.

Diferenciar les aigües blanques, grises i negres.

Determinar el consum d'aigua en activitats de la vida diària i possibles mètodes d'estalvi.

Reflexionar sobre la importància de reutilitzar les aigües grises per reduir el consum total.

Explica les diferències entre aigües blanques, grises i negres.

Calcula el consum d'aigua i el percentatge d'estalvi a través de mètodes alternatius.

Identifica accions en les quals es podrien reutilitzar les aigües grises i la importància de fer-ho.

Àmbit matemàtic. Dimensió connexions.

Àmbit coneixement del medi. Dimensió món actual.

SABIÉS QUE...?

Saps què és l'estrès hídric?

En els últims anys s'està parlant molt sobre la situació de sequera que vivim. Gastem més aigua dolça de la que disposem, per tant, l'aigua disponible que tenim és escassa. Això és l'estrès hídric, tenir menys aigua disponible de la que es necessita. Aquesta falta d'aigua que podem trobar a Catalunya.

VEURE VÍDEO

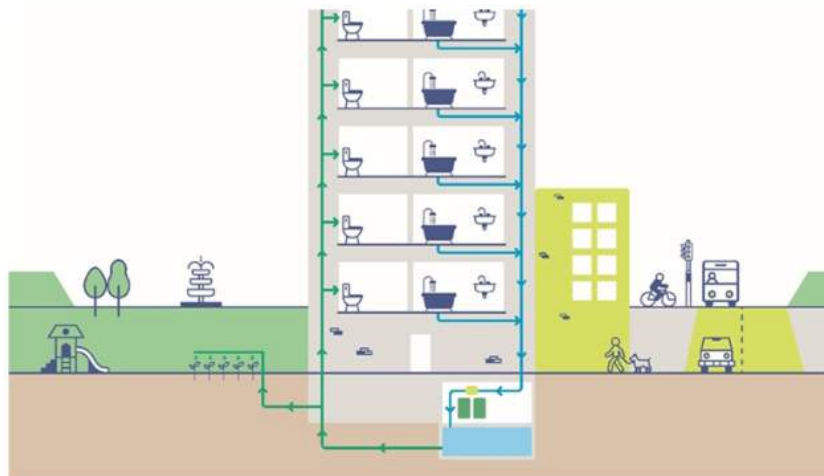

VEURE VÍDEO

EL REPTÉ!

Té colors l'aigua?

Heu sentit a parlar de les aigües blanques, grises i negres? Sabeu a què es refereixen? Diferenciar-les i saber com reaprofitar-les ens pot permetre estalviar molta aigua. Fixa't en la imatge que hi ha a continuació i fes una hipòtesi sobre què poden ser les aigües grises de les quals ens parla i com poden permetre'ns estalviar aigua.

Les aigües grises, un potencial d'estalvi

I ARA QUÈ?

Kahoot per fer individualment o per grups per comprovar el coneixement que es té sobre l'escassetat de l'aigua en el planeta

ANAR AL JOC

JOC DE PREGUNTES I RESPOSTES

El Kahoot! sobre l'escassetat de l'aigua.

Xifres clau que ens poden ajudar a reflexionar sobre la situació de l'aigua al planeta.

5 XIFRES CLAU

Informació sobre la importància de tractar les aigües (amb diversos tecnicismes)

VEURE VÍDEO

Recurs que recull els diferents tipus de reg i que permet reflexionar sobre els avantatges i desavantatges que poden tenir cada un d'ells. Es proposa una **FITXA** per poder recollir aquesta informació i reflexionar sobre quin tipus de reg podria ser més adequat per casa/escola.

TIPUS DE REG

El museu de les Aigües ha creat un Escape movie d'aventures anomenat La Dama d'Aigua. És un joc virtual que consisteix en la resolució de diferents enigmes que cal resoldre pas a pas per anar avançant en la història.

ESCAPE MOVIE

Les aigües que estan brutes i contaminades necessiten passar per un procés de depuració abans no puguin tornar a la natura o puguin reutilitzar-se. La depuració és un procés llarg i costós.

Explicació sobre el procés de depuració que es porta a terme en depuradores (en castellà)

VEURE VÍDEO

Aquest experiment permet fer una simulació sobre el procés de depuració de l'aigua.

VEURE VÍDEO

PROPOSTES DEL REpte

A partir del concepte d'estrès hídric i de la situació d'escassetat d'aigua dolça amb què convivim, es proposen diferents activitats per generar consciència sobre l'ús que es fa de l'aigua i reflexionar sobre possibles millores que es poden portar a terme en el dia a dia a l'escola o a casa.

ACTIVITAT 1

Quan parlem d'escassetat d'aigua, caldrà diferenciar l'aigua dolça de l'aigua salada perquè és cert que d'aigua n'hi ha molta al planeta, però la majoria és salada. La podem consumir? Per què? A través d'algun dels dos recursos proposats es poden veure les diferències entre aquests dos tipus d'aigua:

A través de la pregunta inicial "d'on ve l'aigua que consumim?", el vídeo ens parla de l'escassetat de l'aigua dolça, tot i tenir molta aigua al planeta.

- D'on ve l'aigua que ens surt de l'aixeta?
- Quina funció fan les dessalinitzadores?

La proposta per aquesta activitat inicial és que es visualitzi el vídeo fins a 1:42 min.

Pregunta inicial abans de començar el vídeo:
"beuríem aigua del mar"?

A través del vídeo podem veure què ens passaria si bevéssim aigua salada. Podrien fer-se algunes hipòtesis abans de veure el vídeo que després es poden comprovar un cop visionat i pot servir per reflexionar sobre la pregunta inicial:

- L'aigua dolça conté sal?
- Pot ser tòxica la sal? Com eliminem la sal del cos?
- Quina aigua té una densitat més alta, la dolça o la salada?

L'aigua la podem trobar de formes molt diverses arreu del món. Alguns paisatges diferents que poden ser interessants de conèixer són: Gran Torbera (Alemanya), cràter de Bomba (Bèlgica), Coves del Drac (Mallorca), Riu Vltava (República Txeca), Cascades del Niàgara (Canadà), Cenotes (Mèxic), Guèiser (Islàndia), Pòlder (Països Baixos), Pamukkale (Turquia), Boesmangat (Sud-àfrica).

VEURE VÍDEO

VEURE VÍDEO

ACTIVITAT 2

6.
Què és l'aigua virtual?

Sovint parlem dels usos de l'aigua en el nostre dia a dia, però sabem què és l'aigua virtual? L'aigua virtual és tota l'aigua necessària per fabricar un producte. A través del següent vídeo es pot introduir aquest concepte i reflexionar sobre tot el que fem servir en el nostre dia a dia necessita aigua per a ser produït.

VEURE VÍDEO

Si es vol profunditzar més, l'aplicació del comptador de petjada hídrica que trobareu a continuació permet visualitzar la quantitat d'aigua que es gasta en els hàbits d'higiene i alimentaris més habituals. A través del càlcul, es pot reflexionar sobre els hàbits de consum que es tenen i l'impacte d'aquests sobre els recursos naturals.

COMPTADOR

Aquesta calculadora pot ser un altre recurs per fer-se conscient de la quantitat d'aigua que gastem en el nostre dia a dia. De forma visual, la pàgina web pregunta diferents dades sobre els hàbits de consum, fet que ens pot ajudar a reflexionar sobre aquests.

CALCULADORA

Per complementar el debat, es proposa la visualització d'aquest vídeo amb informació sobre l'aigua i el seu estalvi.

- Podríeu calcular quants litres d'aigua fan falta per produir les samarretes que té cadascú a casa? I/o per produir les que porteu ara mateix tot el grup?

VEURE VÍDEO

ACTIVITAT 3

De què parlem quan parlem dels colors de l'aigua? Aquesta activitat (que trobem [AQUÍ](#)) planteja buscar dades sobre quants litres d'aigua es gasten amb diferents accions diàries i comparar-ho amb quants litres es gastarien si s'utilitzés un mètode d'estalvi d'aigua per fer aquesta acció. Segons l'edat de l'alumnat, es planteja calcular el percentatge d'estalvi d'aigua.

Aquests recursos inclouen algunes dades que poden ser útils pel recull d'informació que demana la fitxa:

CONSELLS D'ESTALVI D'AIGUA A LES LLARS

EL MURAL DE L'ESTALVI DE L'AIGUA

A continuació, en el material per a l'alumnat, s'expliquen breument les diferències entre les aigües blanques, grises i negres. Es pot ampliar aquesta informació en el recurs següent:

ELS COLORS DE L'AIGUA

Es proposa reflexionar sobre la importància de la reutilització de les aigües grises i marcar d'un color diferent quines de les accions sobre les quals s'ha recollit informació prèviament podrien portar-se a terme només amb aigües grises. Aquest fet suposaria un estalvi d'aigua encara més gran al calculat prèviament.

Els dos vídeos que es proposen a continuació recullen experiències reals sobre l'aprofitament d'aigües grises:

VEURE VÍDEO

VEURE VÍDEO

Per a l'alumnat més petit, es proposa aquest recurs interactiu per poder parlar sobre a quins espais del nostre dia a dia podem trobar aigua (i quin so fa aquesta aigua). En finalitzar, el recurs permet gravar nous sons, en cas que es consideri.

Un cop utilitzat el recurs es poden buscar aquells espais de l'escola on fem ús de l'aigua i parlar sobre alguns hàbits que ens poden ajudar a estalviar-ne en el dia a dia a l'escola.

COM SONA L'AIGUA

TIPUS DE REG

El tipus de reg que podem escollim pel nostre jardí o hort pot suposar un estalvi d'aigua considerable. Quina podria ser la millor opció per regar a l'escola o a casa?

TIPUS DE REG	BENEFICIS	DESAVANTATGES

L'AIGUA TÉ COLORS? LES AIGÜES BLANQUES, GRISES I NEGRES

1 El tipus de reg que podem escollim pel nostre jardí o hort pot suposar un estalvi d'aigua considerable. Quina podria ser la millor opció per regar a l'escola o a casa?

ACCIÓ	LITRES D'AIGUA GASTADA	PODEM UTILITZAR ALGUNA MESURA D'ESTALVI?	LITRES SI UTILITZEM LA MESURA D'ESTALVI
<i>Tirar la cadena del WC.</i>	<i>8 litres</i>	<i>Posar una ampolla plena de sorra a la cisterna perquè no necessiti tanta aigua per omplir-se.</i>	<i>5 litres (estalvi de 3 litres).</i>
<i>Banyar-nos</i>			
<i>Rentar la roba</i>			
<i>Rentar els plats</i>			
<i>Rentar-nos les dents</i>			
<i>Regar les plantes</i>			

2 Quan parlem de colors en l'aigua ens referim a:

- **Aigües blanques:** aquelles que provenen de la pluja, de la font...
- **Aigües grises:** aquelles amb un grau de contaminació baix que ja s'han utilitzat per rentar, per la dutxa, per piques... Es poden recuperar i aprofitar-se dins del mateix edifici amb un procés fàcil de neteja.
- **Aigües negres:** aigües amb un grau de contaminació elevat perquè contenen matèria orgànica, tòxics... Són les aigües que provenen de lavabos, indústria...

3 Explica, amb les teves paraules, com aquesta casa aconsegueix estalviar aigua.

- D'on provenen les aigües blanques que utilitzen i per què pot ser important emmagatzemar-les?

- Com reutilitzen les aigües grises?

- Quines de les aigües són negres? On van a parar aquestes aigües?

4 Fixa't en la imatge del repte i mira el vídeo sobre el reaprofitament d'aigües grises.

- T'has parat a pensar que l'aigua que utilitzem per tirar la cadena, per exemple, és aigua potable? Què en penses d'això?
- Quines de les accions de la graella anterior podrien portar-se a terme reaprofitant aigües grises?
- Quines altres accions es podrien fer també d'aquesta forma?

OBJECTIUS D'APRENTATGE

CRITERIS D'AVUACIÓ

ÀMBITS I DIMENSIONS

ACTIVITAT INICIAL

Comprendre què són les fake news i com es difonen.

Desenvolupar el pensament crític per identificar informació manipulada en continguts multimèdia.

Reconèixer la importància de la veracitat i l'ètica en la informació i les conseqüències de la manipulació.

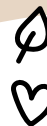
Defineix què son les fake news i n'explica les característiques.

Analitza críticament un vídeo i reflexiona sobre el motiu i l'impacte de la manipulació.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió tecnologia i vida quotidiana.

Àmbit digital. Dimensió tractament de la informació.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió social.

ACTIVITAT 1

Comprendre les funcions dels fact-checkers i com contribueixen a la verificació de la informació.

Reflexionar sobre la fiabilitat de la informació.

Explica les funcions dels fact-checkers i la seva importància en la societat actual.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió ciutadana i tecnologia i vida quotidiana.

Àmbit digital. Dimensió tractament de la informació.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió social.

ACTIVITAT 2

Identificar i aplicar els passos per identificar una notícia falsa.

Avaluar de manera crítica la informació i discernir entre el verídic i el fals.

Compartir reflexions crítiques sobre el procés.

Identifica, sintetitza i aplica les tècniques per identificar una notícia falsa.

Verifica les notícies i justifica si són o no verídiques.

Àmbit lingüístic. Dimensió d'expressió oral i escrita.

Àmbit digital. Dimensió de competència digital.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió social.

ACTIVITAT 3

Reflexionar i compartir sobre els perills de les fake news.

Investigar sobre fets del passat relacionats amb la temàtica des d'un punt de vista crític.

Selecciona i presenta exemples de notícies rellevants.

Comprèn els riscos i les implicacions de les fake news.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió tecnologia i vida quotidiana.

Àmbit digital. Dimensió tractament de la informació; hàbits, civisme i identitat digital; comunicació interpersonal i col·laboració.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió social.

SABIÉS QUE...?

Segurament has sentit a parlar de les fake news... podries explicar què són?

Les *fake news* són aquelles notícies que contenen informació que no és real, que ha estat manipulada, i que pretén fer-nos creure alguna cosa que no és certa.

Mira el següent vídeo i atura'l al segon 0:54.

- Què t'ha semblat? Què opines sobre el que has vist? Pot haver-hi alguna cosa falsa o manipulada en aquest vídeo?

VEURE VÍDEO

Un cop comentades les preguntes, continua amb la reproducció del vídeo fins al final.

- Què t'ha semblat?
- T'ha sorprès alguna cosa?
- Per què creus que ho han fet?

EL REPTE!

Fem de fact-checkers!

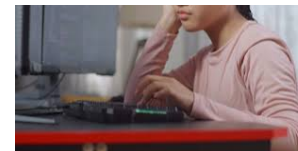
Sabeu què són els *fact-checkers*? A què es dediquen? Quant fa que existeixen? Visualitza el següent vídeo i troba la resposta a totes aquestes preguntes.

VEURE VÍDEO

I ARA QUÈ?

Aquest vídeo de l'InfoK ens informa de la llei per protegir els menors dels diferents perills que poden suposar les noves tecnologies (entre ells, les fake news!). Què us en sembla? Era necessària aquesta llei? Creieu que esteu protegits?

VEURE VÍDEO

Aquest anunci d'un producte de cosmètica mostra com algunes imatges d'internet poden estar molt retocades per tal d'encaixar en una idea de bellesa que acostuma a ser inassumible.

És un exemple de violència estètica que produeix i perpetua els estereotips i les discriminacions de gènere, racials i capacitistes

VEURE VÍDEO

Fa uns anys UNICEF va crear la campanya *no siguis una estrella* amb la intenció de conscienciar infants i adolescents sobre la importància de protegir la identitat i privacitat a través d'internet. Aquest vídeo pot servir com a punt d'inici per tractar la importància de la privacitat a internet amb l'alumnat.

VEURE VÍDEO

PROPOSTES DEL REpte

Un cop parlat i visualitzat el vídeo de l'apartat "Sabies què...?", tot l'alumnat hauria de tenir clar què són les *fake news* i quines conseqüències poden provocar en el nostre dia a dia. Per aprofundir més en la temàtica, es proposen les següents activitats:

ACTIVITAT 1

Reflexionar sobre la paraula *fact-checkers* i compartir hipòtesis (en cas que cap alumne/a ho sàpiga) sobre què pot significar i què pot fer una persona que es dedica a això. També es pot fer una hipòtesi sobre quant fa que existeix aquesta professió i justificar les respostes donades.

A continuació, es proposa visualitzar el vídeo proposat en l'apartat d'introducció al repte on s'explica aquesta informació per, posteriorment, poder debatre sobre la informació visualitzada i comprovar les hipòtesis inicials.

Per tancar aquesta activitat, es proposa utilitzar la [següent pàgina web](#) per poder comprovar, conjuntament, diferents *fake news* que hi ha hagut al llarg de la història.

ACTIVITAT 2

Aquesta activitat consisteix a posar en pràctica tot el que el vídeo ha explicat. Es proposa que, inicialment, s'elabori una síntesi o un esquema de com es pot detectar una *fake news*, ja que aquesta serà la feina que es proposarà fer ara. Per analitzar les notícies, es pot utilitzar la [fitxa proposada](#).

A continuació s'aportaran notícies que caldrà comprovar per què són *fake*. Algunes propostes, adaptables segons l'edat, poden ser:

NOTÍCIA

NOTÍCIA

NOTÍCIA

Pàgina amb propostes de notícies per analitzar (en llengua castellana).

+ PROPOSTES

ACTIVITAT 3

Per tal d'aprofundir més en la temàtica, es proposen algunes activitats complementàries que podrien emfatitzar la conscienciació sobre les notícies falses en l'alumnat:

- Desenvolupar una campanya per sensibilitzar a la resta de companys/es de l'escola o a les famílies sobre els perills de les *fake news*.
- Investigar sobre exemples històrics de *fake news* i reflexionar sobre els seus efectes en la societat i què hauria passat si no s'haguessin comprovat i demostrat que eren falses.

FEM DE *FACT-CHECKERS* I CONTRASTEM LA INFORMACIÓ

Els 5 passos que ens permeten verificar la informació d'una notícia:

NOTÍCIA QUE S'ANALITZA:	
<i>Les fonts (d'on prové la informació, citen diverses fonts, expertesa en el tema, són fiables)</i>	
<i>Les evidències (hi ha proves de què es diu)</i>	
<i>L'auditoria (qui signa la informació, on es publica, data que s'ha publicat)</i>	
<i>La sospita (elements estranys a la fotografia, faltes d'ortografia, busca l'emocionalitat)</i>	
<i>El contrast (buscar i comparar notícies, hi ha altres persones que en parlen)</i>	

OBJECTIUS D'APRENENTATGE

CRITERIS D'AVALUACIÓ

ÀMBITS I DIMENSIONS

ACTIVITAT INICIAL

Mostrar un exemple de persona resilient per reflexionar sobre la seva biografia.

Comprendre el concepte de resiliència i la seva importància en un món canviant.

Reflexiona sobre la biografia presentada i troba altres exemples en la vida quotidiana.

Destaca la importància de la resiliència amb accions del dia a dia.

Àmbit lingüístic.
Dimensió comprensió lectora.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió personal.

REpte

Identificar i valorar els hàbits saludables que contribueixen al benestar personal.

Reconèixer les persones que poden oferir suport en situacions difícils.

Expressar i compartir sentiments i desitjos en relació amb experiències positives i negatives.

Identificar i desenvolupar habilitats i competències pròpies per afrontar situacions adverses.

Comprendre la influència de les paraules i actituds dels altres sobre l'autoestima pròpia.

Aprendre a establir objectius realistes i planificar el camí per assolir-los, considerant les possibles dificultats i recursos necessaris.

Participa activament en les discussions grupals i les activitats proposades.

Reflexiona i identifica hàbits saludables, persones de suport i competències personals.

Expressa de forma respectuosa les seves emocions i desitjos durant les activitats.

Identifica hàbits saludables i la seva importància per al benestar personal.

Identifica les persones que formen part de la seva xarxa de suport.

Compren la importància de les paraules positives i reflexiona sobre el seu impacte.

Defineix objectius i passos necessaris per assolir-los.

Àmbit lingüístic.
Dimensió comunicació oral.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió salut i equilibri personal.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió personal, interpersonal i social.

Àmbit d'autonomia i iniciativa personal. Dimensió d'autoconcepte i presa de decisions.

SABIES QUE...?

La història de Mark Inglis.

Alpinista neozelandès que el 1982 es va quedar atrapat durant 14 dies en una cavitat de gel al mont Cook quan intentava arribar al cim. Un cop rescatat, i a conseqüència d'aquest accident, a en Mark li van haver d'amputar les dues cames, que se li havien congelat.

Per a gairebé qualsevol persona això suposaria abandonar l'alpinisme, però en Mark va enginyar-s'ho per continuar fent el que més li agradava amb cames protètiques.

Va perseverar, tot i que hi havia gent que deia que no ho aconseguiria i el 2006 es va convertir en la primera persona a fer el cim de l'Everest amb dues cames amb pròtesis. A més, va tornar a pujar a la muntanya on va perdre les cames i, aquest cop, sí que va fer el cim.

Persona resilient: Persona que, encara que es trobi en una situació complicada, té la capacitat de recuperar-se, adaptar-se i desenvolupar una nova forma de veure la realitat i prendre decisions per millorar-la.

EL REPTE!

Construïm la nostra casa de la resiliència!

- I tu, et consideres resilient?
- Què et pot ajudar a ser més resilient?
- Quines persones tens al teu voltant que puguin ajudar-te?
- Com pots aconseguir tot allò que et proposis?

I ARA QUÈ?

Aquest vídeo del Circo de las mariposas pot ajudar a seguir profunditzant en la temàtica, amb l'alumnat més gran.

[VEURE VÍDEO](#)

PROPOSTES DEL REpte

En aquest repte la proposta és que cada alumne/a construeixi la seva “casa de la resiliència” a través de moments de reflexió i diàleg que permetin fer-se conscient de les eines pròpies i de les persones que tenen al voltant que faciliten i permeten ser resiliència.

A la dreta hi ha la proposta d'organització d'aquesta “casa de la resiliència” per fer aquest treball de reflexió, que pot ser adaptada en funció del grup.

Per aquest repte, les propostes d'activitats per treballar cada part de la casa estan organitzades per temàtiques, ja que pot ser que hi hagi temàtiques que ja estiguin molt treballades amb el grup i que, per tant, es decideixi fer directament la reflexió per escriure la informació a la part de la casa que correspon, sense activitats prèvies.

NECESSITATS BàSIQUES

Aquest apartat de la casa contempla incloure tots aquells hàbits saludables que ens permeten cuidar-nos. Es tracta de pensar en tot allò que es porta a terme i que, per tant, la persona ho identifiqui i faci valdre, fent-se conscient de com és d'important per la seva salut i benestar.

Es pot iniciar a partir d'una conversa en gran grup on s'identifiquin diferents hàbits saludables que ens permeten cuidar-nos i estar bé, i anar elaborant un llistat conjuntament que pugui servir de guia a cada alumne/a per analitzar la seva situació i poder-la incloure en l'apartat de la casa corresponen.

XARXA DE SUPORT

Quan ens trobem davant d'una dificultat o un problema és important tenir en compte que no estem sols/es i que tenim persones al nostre entorn que ens poden ajudar. Aquesta activitat consisteix a identificar a aquelles persones del nostre voltant que poden estar amb nosaltres en diferents situacions complicades en les quals ens podem trobar. Pot ser que l'alumne/a ja estigui tenint en compte a aquestes persones o que durant l'activitat pensi en qui podria ajudar-lo/la quan s'hi trobi (encara que fins ara no els hagi demanat ajuda). Es pot utilitzar la **fitxa proposada**. Hi ha un espai per poder afegir altres situacions que l'alumne/a consideri.

És important que reflexionin sobre la importància de comptar amb aquella gent que tenim al nostre voltant i que això ens ajudarà a no sentir-nos sols i a poder sortir de situacions complicades amb més facilitat.

ALLÒ QUE ENS FA SENTIR BÉ

La dinàmica proposada es pot fer en rotllana a peu dret o en l'organització que es consideri més adient. Es tracta de fer una "roda del que m'agrada i el que no m'agrada". Cadascú pot dir alguna cosa que li agradi i que el faci sentir bé o alguna que no li agradi perquè el faci sentir malament. L'estructura que cal que segueixi tothom és:

- Quan... (què passa)?
- Sento... (emoció?)
- I m'agradaria... (desig)

La idea és que cada vegada que algú parli faci un pas endavant i que, quan hagi acabat, aquelles persones que sentin o pensin el mateix també el facin.

Un cop acabada, la idea és que tothom escrigui a la casa allò que fa sentir-lo bé: respirar tranquil·lament, estar sol, explicar què li passa a un amic, practicar un esport, pintar, escoltar música...

EINES I COMPETÈNCIES PRÒPIES

Es tracta que, a partir del debat i la reflexió conjunta es pugui analitzar quines eines i competències té cadascú que puguin ajudar-lo/la quan sigui necessari.

Es pot començar presentant diferents situacions i respostes que pot tenir una persona en diferents situacions per iniciar el debat:

És l'assemblea de la classe i a la Rosa li toca fer de moderadora. Se sent molt nerviosa. Hauria de:

- a) Preguntar a la mestra si pot no fer-ho.
- b) Assajar una mica cada dia fins que se senti segura.
- c) Anar-se repetint a ella mateixa que no cal preocupar-se, que tot anirà bé i que a la nit ja haurà passat.

Han regalat una bicicleta a en Bernat pel seu aniversari. En provar-la, cau i agafa por per tornar-la a utilitzar. Hauria de:

- a) Guardar la bicicleta i oblidar-se'n.
- b) Anar a un lloc segur amb la bicicleta i tornar-ho a provar.
- c) Demanar ajuda a algú que sàpiga anar amb bicicleta.

L'Àlex està sol al pati perquè el seu millor amic està malalt. Hauria de:

- a) Buscar una activitat que li agradi fer sol.
- b) Parlar amb altres amics i unir-se al seu joc.
- c) No fer res i sentir-se sol aquell dia.

La Martina ha tret una nota baixa a la prova que ha fet. Hauria de:

- a) Pensar que no és bona i que no cal preocupar-se.
- b) Pensar que pot millorar i que per la pròxima prova es prepararà millor.
- c) Preguntar a la mestra allò amb què s'ha equivocat i practicar a casa.

L'Anna ha perdut a un joc d'ordinador amb el seu amic. Hauria de:

- a) Deixar-ho estar i només jugar amb persones que sap que pot guanyar.
- b) Demanar consells al seu amic per jugar millor i tornar a jugar.
- c) Jugar sola per practicar més.

Tant si es decideix fer en petits grups i després posar-ho en comú com en gran grup directament, es tracta de valorar les diferents opcions i les conseqüències i beneficis que poden tenir a llarg termini cada una de les respostes. Si es considera, es pot detectar quina és l'opció més resilient per la persona i els motius que ho justifiquen. Un cop fet, cadascú anotarà les competències i eines pròpies a la seva casa.

AUTOESTIMA

Després de visibilitzar el vídeo, es proposa pensar en com el que ens diuen les persones pot influir en com ens sentim. I també en com influeix allò que nosaltres diem (tant de manera positiva com negativa) en els altres.

Després, es proposa fer una dinàmica en què cadascú tingui un paper enganxat a l'esquena on tothom pugui escriure-hi paraules amables. Un cop acabat el temps, es deixarà una estona perquè tothom pugui llegir-se el seu paper i, al final, es pot fer una reflexió sobre com s'han sentit durant la dinàmica i quan han llegit el seu full.

VEURE VÍDEO

ACONSEGUIR OBJECTIUS

Establir objectius que es vulguin aconseguir i el camí que hem de seguir per aconseguir-los, a vegades pot ser complicat. I més si són a mitjà o llarg termini. Fer-nos conscients de les dificultats amb què ens podem trobar, del temps que ens caldrà per aconseguir-ho, de les eines que tenim a l'abast... ens pot facilitar el procés i el seu compliment.

Per treballar aquest procés, es proposa una “**escala de la resiliència**” inicial per reflexionar sobre l'objectiu que es vol aconseguir i les emocions durant i al final del procés. En segon lloc, la proposta és treballar una **escala** on es reuneixin els diferents passos que caldrà seguir per aconseguir el que es proposa.

ESCALA DE LA RESILIÈNCIA

EL MEU OBJECTIU ÉS...

EL MEU LEMA O FRASE MOTIVACIONAL...

DURANT EL PROCÉS EM PUC SENTIR...

PERÒ QUAN HO ACONSEGUEIXI EM SENTIRÉ...

PASSOS FINS A L'OBJECTIU

**HO HAS
ACONSEGUIT!!**

Últim pas...

GAIREBÉ HO TENS!

Només he de...

AVANÇA

Ara necessito...

ATURA'T I REFLEXIONA

Necessites anar enrere i practicar alguna cosa més?

SEGUEIX

El pròxim pas...

BON INICI!

Després

COMENCEM

El primer pas és...

AMB QUI PUG COMPTAR?

SITUACIÓ	PERSONA 1	PERSONA 2
<i>T'enfades amb algú de la teva família?</i>		
<i>T'enfades amb un molt bon amic o amiga?</i>		
<i>Et baralles amb un germà/germana o cosí/na?</i>		
<i>Estàs nerviós/nerviosa?</i>		
<i>Algú et molesta al pati?</i>		
<i>Alguna cosa a l'escola no t'ha sortit bé?</i>		
<i>Alguna persona et diu alguna cosa que et fa sentir malament?</i>		
<i>Et passa alguna cosa camí a l'escola?</i>		

OBJECTIUS D'APRENENTATGE

CRITERIS D'AVALUACIÓ

ÀMBITS I DIMENSIONS

ACTIVITAT INICIAL

Promoure la consciència crítica sobre els productes que comprem i els residus que generem.

Analitzar les conseqüències econòmiques i mediambientals dels residus.

Identificar pràctiques de consum responsable.

Reflexiona de manera crítica sobre la dada presentada.

Explica l'impacte econòmic i mediambiental dels residus identificats, amb exemples quotidians.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió món actual.

ACTIVITAT 1

Comprendre i familiaritzar-se amb el moviment Residu Zero.

Reflexionar sobre la diferència entre deixalles i residus.

Analitzar conseqüències ambientals i socials de la generació de residus.

Explica els principis i objectius del moviment Residu Zero.

Identifica i explica les conseqüències de la gestió dels residus que generem.

Identifica les regions principals d'origen i destinació de certs residus i les seves implicacions.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió món actual.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió social.

ACTIVITAT 2

Reconèixer els tipus de residus que es generen en la vida quotidiana.

Investigar i proposar alternatives que redueixin la generació de residus.

Reflexionar sobre la importància de les eleccions de consum en la reducció de residus.

Identifica i categoritza els residus generats.

Analitza i compara alternatives més sostenibles i que redueixen els residus.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió món actual i tecnologia i vida quotidiana.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió social.

ACTIVITAT 3

Conèixer les 5R del moviment residu zero.

Reflexionar sobre els hàbits de consum actuals en relació amb les 5R.

Identificar alternatives que puguin incloure's en alguna de les 5R en les pràctiques de consum habituals.

Comprèn cada una de les 5 R de la piràmide presentada.

Desenvolupa idees realistes i pràctiques per incorporar les 5R en la vida quotidiana.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió món actual.

SABIÉS QUE...?

T'has parat mai a pensar amb la quantitat de residus que generes?

De mitjana, l'11% de la compra acaba anant, directament, a les escombraries. Com pot ser? A través d'[aquest vídeo](#) podeu reflexionar sobre el vostre consum.

Si portéssim el carro de la compra ple fins dalt, tota la part taronja serien residus que llençaríem directament a les escombraries i no ens servirien per res!

- Podries identificar quins són aquests residus que llencem directament? Fes-ne un llistat!
- De quin material estan fets la majoria?

EL REPTE!

Podries tenir un estil de vida **ResiduZero**?

Fa un temps, es va fer un experiment amb 5 llars diferents (amb estudiants, una parella, persones jubilades, una família amb fills i uns pares que acabaven de tenir un nadó). Durant un mes van acumular totes les deixalles que feien per ser conscients de la GRAN quantitat de residus que generaven. El mes següent, tenien el repte de no fer CAP residu, tenint un estil de vida **ResiduZero**.

VEURE VÍDEO

El següent vídeo presenta l'experiència i la minisèrie que van produir de 5 capítols que podeu trobar a: [AQUÍ](#).

I ARA QUÈ?

La Biblioteca de les Coses és un servei de préstec d'objectes. És primer a tot l'Estat espanyol.

Hi ha alguna iniciativa semblant per la zona on vius? Se t'acudeix alguna acció que es pogués portar a terme?

VEURE VÍDEO

PROPOSTES DEL REpte

La proposta del compromís d'estil de vida saludable gira entorn dels hàbits de consum i als residus que es generen en funció d'aquests. En l'activitat introductòria es pretén, a través d'una dada destacable, reflexionar sobre els productes que acostumem a comprar i l'impacte que poden tenir (tant econòmicament com a escala mediambiental).

Si es vol aprofundir més, la [pàgina web](#) publica la quantitat de residus generada diferenciada per zones territorial (població, comarca) i segons el tipus de residu.

El repte plantejat mostra un "experiment" que van fer 5 llars catalanes durant un mes, que consistia a no generar residus durant tot aquest temps. Al llarg de les activitats, es planteja a l'alumnat reflexionar sobre la possibilitat que ells/es poguessin fer el mateix i què haurien de canviar per aconseguir-ho.

ACTIVITAT 1

La primera activitat consisteix a introduir el concepte Residu Zero i entendre en què consisteix aquest moviment mundial. A més, es pretén que es reflexioni sobre la diferència entre deixalles i residus així com sobre l'impacte que poden tenir els nostres residus en l'entorn ([FITXA](#)). Es proposen els següents recursos per poder aprofundir en el debat:

- *Què és la "moda ràpida" (fastfashion)?*
- *Quines conseqüències té que canviem de roba tan sovint?*
- *Creus que aquesta roba prové dels i les ciutadanes de Xile? D'on, si no?*
- *T'has parat mai a pensar on va a parar la roba que ja no utilitzes?*
- *Has llençat, alguna vegada, roba que encara podies utilitzar? Per quin/s motiu/s?*

Es van generar gairebé 50 milions de tones de residus electrònics (mòbils, ordinadors, televisors, neveres, cotxes... que ja no volem) al món l'any 2018. Si se segueix així, el 2050 s'arribaran als 120 milions de tones.

- *A quines parts del món creus que es generen més residus? A quines parts del món creus que van a parar?*
- *T'has parat mai a pensar les conseqüències de canviar un dispositiu electrònic o un electrodomèstic que encara funciona?*

Un basurero de ropa en el desierto de Chile

VEURE VÍDEO

VEURE VÍDEO

Si es vol aprofundir més, aquest [enllaç](#) porta a un vídeo en què s'explica de manera molt clara què són les illes de plàstic. I aquest espai web on es recullen alguns dels impactes del plàstic més destacables.

Per a l'alumnat més gran, també es pot introduir el concepte d'obsolescència planificada o programada. Es proposen els següents recursos per si s'hi vol aprofundir:

- [Article explicatiu](#) sobre l'obsolescència programada.
- [Pàgina web](#) amb informació molt més detallada i amb la proposta d'una alternativa, l'allargascència.
- [Document](#) detallat sobre aquest fenomen.
- [Vídeo](#) que relaciona l'obsolescència programada amb els residus electrònics i les seves conseqüències en les persones i el medi ambient.
- [Vídeo](#) paròdia sobre l'obsolescència programada i el comportament de la població.

ACTIVITAT 2

Pensem en els residus que generem cada un/a de nosaltres en el nostre dia a dia i que ens allunyen de portar un estil de vida Residu Zero. La següent [pàgina web](#) ens permet començar a reflexionar sobre aquest fet en diferents espais de la nostra vida.

Proposem anar anotant els residus en una graella per, posteriorment, fer una recerca sobre alternatives que podríem utilitzar i que generessin menys residus (o que no en generessin).

Recursos que poden utilitzar-se per buscar alternatives:

- [Vídeo](#) sobre els productes de neteja.
- [Vídeo](#) sobre residus a casa.
- [Genially](#) amb idees per substituir productes convencionals per opcions més sostenibles.
- [Document](#) sobre els productes mensuals.
- [Pàgina](#) presenta algunes alternatives al plàstic.
- [Document](#) amb 10 accions per viure sense plàstic.
- [Document](#) que, a partir de la pàgina 20 inclou diferents mesures per viure sense plàstic.

ACTIVITAT 3

L'última activitat planteja les 5R proposades des del moviment Residu Zero que hauríem de tenir sempre presents quan consumim qualsevol mena de producte. A partir de la piràmide que formen les 5R es pretén reflexionar sobre els hàbits de consum i pensar alternatives que incloguin alguna d'aquestes 5 accions proposades ([FITXA](#)).

La Diputació de Barcelona ha creat un [recurs virtual](#) que pot servir per complementar l'activitat i pretén conscienciar sobre les característiques i la importància de la gestió dels residus amb l'objectiu d'afavorir i incrementar la participació de la ciutadania en la presa de decisions ambientals.

També podeu complementar l'activitat amb la visualització del següent vídeo en què s'explica com l'ús de plàstic pot fer que l'ingerim, així com les conseqüències que pot tenir aquest fet

[VEURE VÍDEO](#)

Aquest article explica el baix percentatge de residus que s'acaben reciclant a l'Estat espanyol.

[ARTICLE](#)

El següent article pot complementar l'activitat amb la informació que aporta sobre el consum de roba.

[ARTICLE](#)

Document visual sobre el malbaratament alimentari amb consells per aprofitar el menjar.

[ARTICLE](#)

Document molt complet amb un manual per les compres, diferenciat per diferents temàtiques.

[ARTICLE](#)

SIGUES #ZEROWASTE!

Has sentit a parlar mai del *Residu Zero*?

El moviment *Residu Zero* (*Zero Waste*) és un estil de vida que consisteix a reduir el màxim possible els residus i les escombraries que fem en el nostre dia a dia.

LA DIFERÈNCIA ENTRE RESIDUS I ESCOMBRARIES:

Els residus són aquelles deixalles que s'acostumen a llençar, però que podem reciclar o reutilitzar. Un exemple seria el cartró, quins altres et venen al cap?

En canvi, les escombraries són deixalles que no podem tornar a utilitzar ni reciclar de cap forma. Un exemple són les piles d'un sol ús. Què més no podem reutilitzar ni reciclar?

Tot i que sembla una diferència molt senzilla, hi ha encara moltes persones que no apliquen aquesta diferència entre residus i escombraries i llencen totes les deixalles allà mateix. Sense reciclar ni reutilitzar! A continuació, podem pensar en alternatives a residus que generem en el nostre dia a dia, **per acostar-nos a un estil de vida Residuzero.**

SITUACIÓ	RESIDU GENERAT	ALTERNATIVA
Vestir-se	Peces de roba diverses.	Regalar la roba, compartir-la, intercanviar-la, comprar roba de segona mà...

LES 5 R DEL RESIDU ZERO!

Probablement, has sentit a parlar de les 3R (reduir, reutilitzar i reciclar). El moviment Residu Zero n'afegeix 2 més i, a més a més, afegeix l'ordre en què s'haurien d'aplicar, a través de la següent piràmide:

R1

REBUTJAR. Reflexiona sobre tot allò que realment necessites, hi ha una gran quantitat de coses presents en el nostre dia a dia que realment no necessitem i que, si les reconeixem, les podrem rebutjar i deixar d'incloure-les en les nostres compres. Per exemple, que ens arribin factures en paper, pots identificar alguna cosa més?

R1

REDUIR. Si prenem consciència, ens organitzem i tenim la voluntat d'avançar cap al residu zero, segur que podrem reduir la quantitat de residus generats amb alternatives que tenim disponibles: anar a comprar amb bosses de tela, no comprar aigua embotellada... Se t'acudeixen més canvis que podries fer?

R1

REUTILITZAR. Reutilitzant les deixalles que s'acostumen a fer a través de productes que tenen una durada molt més llarga (ampolles de vidre, compreses de tela...) o comprant coses de segona mà, allargant la vida útil del producte. Què podries reutilitzar en el teu dia a dia?

R1

RECICLAR. Abans de reciclar ens hem d'assegurar que hem aplicat les 3R anteriors i, inclús, que hem intentat reparar allò que volem reciclar, allargant la vida útil de l'objecte. Quins objectes recicles en el teu dia a dia? Com ho fas?

R1

REINTEGRAR. Convertir els residus orgànics generats en compostatge perquè tornin a ser matèria prima per jardins, camps, horts...

OBJECTIUS D'APRENTATGE

CRITERIS D'AVUACIÓ

ÀMBITS I DIMENSIONS

ACTIVITAT INICIAL

Reflexionar sobre les habilitats i característiques pròpies.

Reconèixer i valorar la diversitat de cada individu.

Respectar les diferències i valorar-les.

Analitza i expressa característiques personals.

Participa de forma activa i amb respecte en la identificació de rols.

Reflexiona sobre la importància de la diversitat i el respecte a les diferències.

Àrea de l'educació en valors. Dimensió personal i interpersonal.

ACTIVITAT 1

Identificar i expressar emocions pròpies i alienes.

Fomentar l'empatia i la comprensió cap a la resta.

Reflexionar sobre la diversitat i la inclusió a través de l'anàlisi de situacions concretes.

Identifica i expressa les emocions dels vídeos.

Relaciona les situacions dels vídeos amb experiències personals o de grup.

Mostra empatia i comprensió envers els altres.

Àmbit de l'educació en valors. Dimensió personal, interpersonal i social.

ACTIVITAT 2

Reconèixer i valorar la diversitat cultural i d'origen dels i les companyes del grup.

Promoure el sentiment de pertinença al grup, reconeixent-ne la diversitat.

Mostra respecte i interès envers les diferències culturals i d'origen.

Àmbit de l'educació en valors. Dimensió personal i interpersonal.

ACTIVITAT 3

Introduir i comprendre el concepte de prejudici.

Reflexionar sobre com els prejudicis influeixen en les decisions i opinions.

Desenvolupar la visió crítica cap als pensaments propis i les influències externes.

Fomentar el diàleg i la reflexió sobre la diversitat i la inclusió.

Demostra comprensió del concepte de prejudici a través de les respostes i reflexions.

Respon de manera crítica i reflexiva a les preguntes.

Mostra actitud oberta i respectuosa envers les opinions de la resta.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió ciutadania.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió social.

SABIES QUE...?

Tots i totes som diferents?

Mira algun dels següents vídeos que tens a continuació i respon a les preguntes plantejades:

VEURE VÍDEO

- *Per què creieu que no volen que l'eriçó s'assegui al seu costat?*
- *Com creieu que se sent ell?*
- *Què pensàveu que hi havia dins de la caixa?*

- *De quin color són els aneguets, del mateix o diferent?*
- *Es comuniquen/parlen igual?*
- *Els agraden les mateixes coses? Què li agrada i què no a l'aneguet blanc?*
- *Què els passa quan volen jugar al mocador?*
- *Quines propostes fan a la història perquè l'ànc se senti bé al grup?*

VEURE VÍDEO

EL REPTE!

Les coses poden no ser com ens pensem!

“Jo no tinc cap problema amb ningú, però...”. Segurament haureu sentit aquesta frase un miler de vegades o potser l'heu dit vosaltres mateixos/es. Si realment no tinguéssim cap problema amb ningú, diríem: “Jo no tinc cap problema amb ningú” i aquí s'acabaria tot, no? En el moment en què posem el “però” és que en realitat tenim algun problema amb algú.

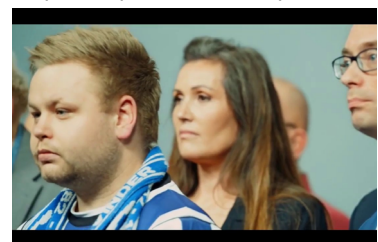
Un prejudici és una actitud de desconfiança cap a alguna persona per considerar que és diferent de nosaltres. No la coneixem però la classifiquem i jutgem.

Proposta fins als 10 anys

VEURE VÍDEO

Proposta a partir de cicle superior

VEURE VÍDEO

I ARA QUÈ?

Segons l'edat de l'alumnat i les característiques del grup, us proposem ampliar la reflexió sobre prejudicis amb aquest vídeo que mostra un experiment social real fet als carrers de Barcelona.

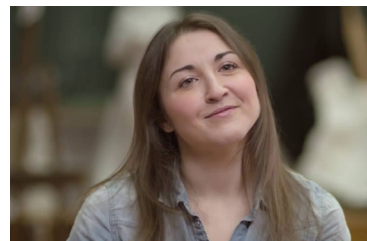

VEURE VÍDEO

- *Creieu que algunes persones del vídeo tenen prejudicis? Quines i per què?*
- *Per què creieu que actuen així aquestes persones?*
- *Creieu que aquesta situació pot passar en altres moments i llocs? Quins?*
- *Quines conseqüències tenen els prejudicis en el nostre dia a dia?*

Aquest vídeo mostra l'opinió de persones adultes de diferents llocs del món sobre els i les adolescents.

- *Creieu que algunes persones del vídeo tenen prejudicis? Quines i per què?*
- *Per què creieu que actuen així aquestes persones?*
- *Creieu que aquesta situació pot passar en altres moments i llocs? Quins?*
- *Quines conseqüències tenen els prejudicis en el nostre dia a dia?*

VEURE VÍDEO

VEURE VÍDEO

Amb alumnat més gran de secundària es podria treballar a partir d'aquest vídeo que mostra com les idees que tenim d'una persona o allò que ens diuen sobre ella ens influeix en la manera com la veiem, encara que no siguin veritat.

PROPOSTES DEL REpte

A continuació es proposa una dinàmica inicial per introduir el concepte de diversitat, en cas de voler aprofundir més o fer-la com a prèvia a la visualització dels vídeos inicials del “sabíes que...?”:

Es reparteix un tros de paper a cada persona perquè hi escrigui 3 coses: una en la que consideri que hi té molta traça, una amb la que consideri que en té menys i una tercera que consideri que és estranya sobre ell/a. Caldrà avisar que després es llegiran en veu alta perquè tothom ho tingui en compte.

Un cop tothom hagi escrit les 3 coses, es posaran tots els papers a una bosseta o caixa perquè cadascú n'agafi un (que no sigui el seu) i el llegeixi en veu alta per intentar endevinar de qui creu que és. El propòsit és poder visualitzar d'una forma més tangible que tots/es tenim característiques diferents i que som únics/ques. Tot seguit es pot fer un debat sobre la importància de respectar aquestes diferències i de reconèixer qui i com som com a grup.

Un cop s'hagi visualitzat i comentat algun dels vídeos proposats que pretenen mostrar la diversitat com un fet universal i reflexionar sobre com d'únics i úniques som cada un de nosaltres, es proposen un seguit d'activitats per aprofundir en la temàtica.

ACTIVITAT 1

Aquesta activitat pretén acompanyar la reflexió sobre les característiques dels dos animals protagonistes dels vídeos (o un en cas de només haver-ne visionat un) i les emocions que poden haver despertat les situacions que s'hi inclouen.

Preguntes relacionades amb el vídeo de l'eriçó:

- *Com se sent l'eriçó a l'inici del vídeo? Per què?*
- *Se sent diferent al final? Per què?*
- *Què fan els companys i companyes perquè canviï la forma com se sent?*

Preguntes relacionades amb el vídeo de l'aneguet:

- *Com s'ha sentit l'aneguet blanc al principi de la història? Per què?*
- *Com us sentiríeu si fóssiu l'ànec blanc?*

És important reflexionar sobre les diferents característiques d'aquests animals respecte als altres i la reacció que tenen la resta.

- *Us ha passat mai alguna situació semblant? Com us heu sentit? Per què?*
- *Creieu que a la classe poden passar o han passat situacions com les dels vídeos? Quan?*
- *Com us sentiu quan us tracten bé i de manera amable? I si no ho fan? Es pot fer un llistat a la pissarra que vagi incloent les conductes amables i les que no ho són per treballar-ho posteriorment.*

ACTIVITAT 2

Us proposem una dinàmica per mostra la diversitat d'origen que pot haver-hi en el grup. Cada infant, individualment, omplirà una fitxa amb diferent informació personal (**FITXA**).

Un cop omplertes, es compartiran per tal de fer conscient al grup de la diversitat d'origen dels companys i companyes (població, regió o país) i que totes les persones ens movem pel territori.

ACTIVITAT 3

A vegades pensem que una persona és d'una forma o d'una altra pel que ens han dit o pel que ens imaginem. Però no ho hem comprovat. Us proposem una activitat de **role playing** per introduir el concepte de prejudici i reflexionar sobre com present està en el nostre dia a dia.

Es repartiran els 3 papers i les persones que actuïn rebran la fitxa amb la informació necessària per portar a terme l'actuació. La resta no sabran res i hauran d'observar allò que els i les companyes representen sense intervenir.

En finalitzar la interpretació, es proposa que la persona que ha representat el rol de filla respongui a les següents preguntes:

- *Quina decisió has pres finalment?*
- *Amb quins criteris?*
- *Quin paper han tingut els teus pares en la teva presa de decisió?*

Després, es proposen un seguit de preguntes per a la resta del grup:

- *Creieu que el/la vostre/a company/a ha pres una decisió basada en criteris objectius? (Ingressos de la família, estabilitat econòmica o laboral, possibles referències d'altres llogaters/eres amb els/les quals hagin pogut tenir contacte...)*
- *O, al contrari, s'ha deixat influenciar pel que li puguin haver dit els pares? (Tant a favor com en contra de llogar el pis a la família gitana.)*
- *Creieu que els prejudicis sobre persones diferents de nosaltres són pensaments contrastats a partir de l'experiència?*
- *O, al contrari, és el que heu après o sentit dels altres? De qui? (Família, amics, veïns, mitjans de comunicació...)*
- *La vostra manera de pensar sobre aquestes persones realment està basada en l'experiència o en el que us han explicat, comentat...?*

LLOGUEM O NO LLOGUEM?

SITUACIÓ INICIAL

Una família ha decidit llogar un pis que té buit per guanyar uns diners extrems. El problema és que no tenen gaire temps per poder fer visites amb els candidats/es a llogar-lo, revisar el contracte... i necessiten ajuda per gestionar-ho. Proposen a la seva filla que se n'encarregui i a canvi s'emportarà la meitat del lloguer que paguin els llogaters/es per a les seves despeses.

En aquest moment tenen una família d'origen turc disposada a llogar el pis. La mare i el pare tenen opinions diferents sobre si han de llogar o no el pis a aquesta família, però la decisió final l'ha de prendre la filla.

DURANT L'ESCENA

Caldrà representar com el pare i la mare exposa la situació a la seva filla:

- Proposar-li que sigui ella qui gestiona els lloguers i que a canvi es podria quedar la meitat del lloguer.
- Explicar-li que hi ha una família interessada a llogar el pis ja.
- Donar-li l'opinió que tenen cada un d'ells.
- Decisió que pren la filla tenint en compte tot això.

POSICIONAMENT DELS PERSONATGES

PARE

No vol llogar el pis a aquesta família perquè pensa que les famílies de Turquia no són de fiar i que deixaran el pis fet un desastre.

Un amic seu li va explicar que en un pis amb persones turques van arribar a viure-hi 20 persones. A més, un company de feina li va explicar que una vegada va llogar un pis a una família turca i només li van pagar una quota i després van deixar de pagar.

MARE

No està d'acord amb el pare. Pensa que no totes les famílies turques són així. Ha conegut la mare de la família i li ha semblat molt maca i responsable.

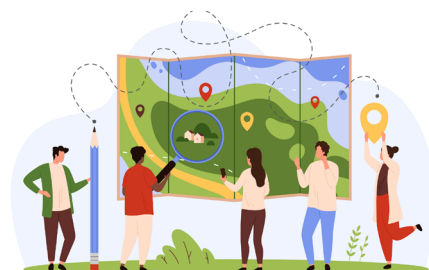
FILLA

No sap què fer. D'una banda, creu que el que diu la mare és encertat. Però, per altra banda, té por que el seu pare tingui raó.

Ha de tenir en compte que ella s'emportarà la meitat del lloguer i, si aquesta família no paga, es quedarà sense res.

D'ON VENIM?

On va néixer la teva família?	
I els teus avis (cada un per separat)?	

	Qui?	On?
Algun membre de la teva família ha viscut alguna vegada en un altre lloc (ciutat, regió o país) que no sigui el lloc on va néixer?		
Pots explicar algun costum, tradició o celebració específica de la teva família?		
I un altre de més antic que actualment ja no segueixi? (Us podeu remuntar fins als vostres avis).		

OBJECTIUS D'APRENENTATGE

CRITERIS D'AVALUACIÓ

ÀMBITS I DIMENSIONS

ACTIVITAT INICIAL

Comprendre què és el dret a la participació.

Reconèixer la importància de la participació dels infants en les decisions que els afecten.

Explica el significat del dret a la participació.

Reflexiona sobre exemples de situacions en què s'ha permès o no la participació.

Comprèn com la participació pot influir en la pròpia vida i en la comunitat.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió ciutadania.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió social.

ACTIVITAT 1

Identificar els diferents nivells de participació segons l'escala de Hart.

Analitzar exemples concrets de cada nivell de participació.

Reflexionar sobre els obstacles i les facilitats per a la participació dels infants.

Describeix i exemplifica cada nivell de l'escala de participació de Hart.

Identifica situacions reals que representin els diferents nivells de participació.

Reflexiona críticament sobre els espais on és més fàcil o complicat participar, proposant millores.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió ciutadania.

ACTIVITAT 2

Aplicar els coneixements adquirits sobre els nivells de participació en situacions concretes.

Generar propostes per a millorar la participació en diferents contextos.

Fomentar la presa de decisions col·lectives per millorar l'entorn escolar o comunitari.

Analitza i aplica els nivells de participació en les situacions proposades.

Presenta propostes de qualitat i rellevància per millorar la participació.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió ciutadania.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió social.

ACTIVITAT 3

Reconèixer característiques que enforteixen la participació de la infància i aquells aspectes que la dificulten.

Reflexionar sobre com millorar l'entorn per a una participació més efectiva.

Identifica i descriu les característiques que faciliten i dificulten la participació.

Reflexiona sobre les experiències personals i comunitàries de participació.

Elabora propostes per millorar la participació.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió ciutadania.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió social.

SABÍES QUE...?

Has viscut mai una situació com aquesta? Saps que tens dret a expressar-te, a participar i prendre decisions sobre allò que t'afecta?

La Convenció sobre els Drets dels Infants estableix que totes les persones menors de 18 anys són ciutadanes de ple dret i que han de participar en les decisions que els afecten. Tot i això, no sempre s'escolta als infants i adolescents.

El dret a la participació recull que els infants tenen el dret d'expressar lliurement les seves opinions en tots els assumptes que els afecten i que aquestes es prenguin seriosament. El dret a la participació recull que els infants tenen el dret d'expressar lliurement les seves opinions en tots els assumptes que els afecten i que aquestes es prenguin seriosament.

VEURE VÍDEO

EL REPTE!

Com ha de ser la participació d'infants i adolescents?

Participar és tenir opinions, dir el que un/a pensa i ser escoltat o escoltada. És també prendre part en la presa de decisions. Per vosaltres, què vol dir participar? Us podeu inspirar en el que diuen els nens i les nenes que parlen en el següent vídeo.

Us proposem que investigueu sobre com ha de ser la participació real i que analitzeu si vosaltres formeu part d'espais de participació infantil/ adolescent en el vostre dia a dia.

VEURE VÍDEO

VEURE VÍDEO

I ARA QUÈ?

Breu vídeo d'InfoK en el que es resumeix l'informe europeu sobre els drets dels menors quan participen en un judici (posant d'exemple un possible judici per divorci dels progenitors).

[Recurs per seguir aprofundint sobre els drets dels infants.](#)

VEURE VÍDEO

PROPOSTES DEL REPTE

Un cop introduït el dret a la participació i la definició de participació, el repte ens proposa analitzar amb més detall les diferents formes de participació a través de l'escala de Hart i veure que hi ha formes que són més autèntiques i altres que no ho són gens. Caldrà aplicar la informació teòrica sobre els nivells de participació per analitzar situacions fictícies i situacions reals, per tal de poder fer propostes de millora.

ACTIVITAT 1

Aquesta activitat consisteix a conèixer l'**escala de participació de Hart** i els diferents nivells que s'hi presenten per poder detectar aquelles situacions en les quals la participació és real i democràtica i aquelles en què és fictícia. La fitxa proposada inclou una descripció de cada un dels 8 nivells de l'escala i un exemple de situació.

Un cop treballada la informació, es proposa pensar en exemples en què l'alumnat s'hagi trobat en situacions que representin els diferents nivells, així com una reflexió sobre els espais en els quals els és més fàcil o complicat de participar i els motius.

Per a l'alumnat més gran, es proposa seguir l'activitat a partir dels principis metodològics de les activitats de participació. La idea és presentar aquests principis i analitzar diferents situacions de participació per comprovar si els compleixen, fent propostes de millora (en cas necessari).

PRINCIPIS METODOLÒGICS:

- *Les persones poden decidir si participen o no en el procés o activitat participativa.*
- *La informació ha de ser accessible i transparent per totes les persones. Infants/adolescents han de conèixer en tot moment la informació relacionada amb l'activitat participativa.*
- *Els recursos i les activitats permeten argumentar les opinions i són respectuoses amb les diferents necessitats (edats, religió, ritme d'aprenentatge...).*
- *Les persones adultes que acompanyen el procés estan preparades per a fer-ho, permeten als infants/adolescents ser protagonistes i aprendre del procés.*
- *S'editen materials per valorar i difondre la feina feta.*
- *Infants/adolescents estan implicats en totes les fases, des de la diagnosi fins a les conclusions.*
- *Tenint en compte les propostes i demandes, cal que els adults informin dels límits del procés participatiu per no generar falses esperances.*
- *Els adults han de donar resposta a les demandes fetes pels infants/adolescents, explicant per què les han o no aplicat.*
- *La participació ha de tenir en compte la comunitat on es desenvolupa.*

En cas de voler analitzar processos participatius aliens a l'alumnat, a continuació es proposen dos vídeos en què s'expliquen dos processos diferents que poden servir per posar en pràctica els coneixements sobre els nivells de participació i comprovar la presència dels principis metodològics.

VEURE VÍDEO

VEURE VÍDEO

ACTIVITAT 2

A partir de tota la informació treballada en l'activitat anterior, es proposa, en aquesta segona activitat, que l'alumnat analitzi diferents situacions de participació, debatin sobre com podrien participar-hi com a infants/adolescents i prenguin decisions per aportar millores. En petits grups, cada un d'ells rebrà una o diverses situacions per tal d'analitzar-les i pensar en com podrien actuar, tenint en compte els nivells de participació.

Situacions proposades:

- *A la vostra classe no teniu delegat/da. Què feríeu?*
- *Teniu delegat/ada de classe, però res del que dieu arriba a la direcció de l'escola. Què faríeu?*
- *En l'escola i a l'Ajuntament han decidit que les nenes i els nens podeu participar activament en el funcionament del dia a dia tant de l'escola com de la ciutat, i us demanen que decidiu com fer-ho a través de les formes de participació que se us acudeixin. Què proposaríeu? Com us agradaria funcionar?*
- *Hi ha grups infantils que participen en la defensa dels drets de la infància des de la Plataforma de Participació Infantil de la Unió Europea. Es tracta d'un espai segur perquè les nenes i els nens puguin expressar la seva opinió sobre la legislació i les polítiques europees. El vostre grup no en forma part i no podeu participar-hi. Què faríeu? Us agradaria participar en la Plataforma? Què podríeu aportar-hi?*
- *La vostra ciutat amb prou feines presenta obres de teatre per a nenes i nens, i les que hi ha són per a molts petits. Us agrada molt el teatre, però no teniu oportunitats per anar-hi. Què faríeu?*
- *A l'escola hi ha un "consell escolar", però no teniu ni idea del que s'hi tracta. Què faríeu?*
- *A l'escola hi ha una situació d'agressió o assetjament d'una companya o un company. Els professors i les professores no se n'adonen. Què faríeu?*

- *Un grup de nenes i nens de la vostra escola té moltes propostes sobre com millorar el vostre municipi i vol posar-les en marxa. Què faríeu?*
- *La vostra ciutat ha estat reconeguda com a Ciutat Amiga de la Infància. Ja hi ha formes de funcionar que permeten que les nenes i els nens us pugueu reunir amb l'alcalde o l'alcaldeessa, que us tinguin en compte per donar idees sobre el que es fa als vostres barris, i fins i tot us donen suport perquè dugueu a terme les vostres propostes (sempre que compleixin les normes, siguin positives per a tothom i no se surtin dels límits de pressupost que tingui l'Ajuntament per a aquest concepte). Què faríeu?*

Un cop els grups hagin acabat, es tracta de compartir les propostes en gran grup sobre què farien per incrementar el nivell de participació. Finalment, es pot tancar la sessió reflexionant conjuntament sobre com és d'important la participació real i ser conscients d'aquest fet.

ACTIVITAT 3

Aquesta activitat pretén reconèixer i detectar les característiques que enforteixen la participació de la infància i l'adolescència en el centre escolar i les que la dificulten.

1. Cada infant haurà de reflexionar sobre la seva participació en l'aula (o escola), tenint en compte aquells aspectes que la faciliten i aquells que la dificulten. Cadascú dibuixarà dues mans, a l'esquerra hi escriurà 5 característiques que consideri que fan que la participació sigui més fàcil (per exemple decidir com s'organitza la classe i avaluar-ho de manera periòdica) i a la mà dreta 5 característiques que consideri que la fan més complicada (per exemple, no tenir un espai per avaluar les sortides o excursions).
2. Seguidament, es faran petits grups i l'alumnat compartirà el que ha escrit, fixant-se amb el que tenen en comú i el que tenen de diferent. Caldrà que cada petit grup es posi d'acord sobre quines creuen que són les 5 característiques més rellevants per a cada mà, de totes les que tenen, i elaborar un dibuix amb aquestes característiques i les dues mans que representi el grup.
3. Finalment, es posarà en comú amb tot el grup per poder elaborar unes conclusions i fomentar la reflexió sobre com aplicar millores en la participació de l'alumnat.

LES DIFERENTS FORMES DE PARTICIPACIÓ

Hart va dissenyar una escala amb 8 nivells per mostrar que la participació no sempre és autèntica i democràtica, i que a vegades es fa de manera discriminatòria. A continuació trobareu els 8 nivells de participació amb exemples.

Els infants lideren i les persones adultes els donen suport en tot el que necessiten.

Ex: infants i adolescents inicien una ràdio local i demanen a les persones adultes que gestionin l'espai i el pressupost, que ells també supervisaran.

8

Els infants són els protagonistes, però les persones adultes no els donen suport.

Ex: un grup d'adolescents demana a l'ajuntament que un espai que s'està remodelant inclogui un lloc per reunir-se i per patinar.

7

Les persones adultes inicien el projecte, però les decisions es consensuen amb els infants.

Ex: un grup d'esplai planifica el curs i es reparteixen les tasques entre tots (infants i monitors/es).

6

S'informa els infants, se'ls consulta i es tenen en compte les seves opinions per a les decisions finals.

Ex: l'institut reparteix enquestes perquè l'alumnat faci propostes sobre com decorar les aules. Els adults seleccionen les idees.

5

4

S'informa els infants d'una iniciativa que no han iniciat ni liderat.

Ex: l'ajuntament decideix la programació d'activitats i reparteix la informació als infants i adolescents perquè hi assisteixin, tot i no haver opinat ni proposat activitats.

3

Es fa veure que els infants són qui ha iniciat el projecte, però no és real. Ells no han decidit ni expressat què pensaven.

Ex: en una conferència se seleccionen els infants que tenen idees que agraden més als adults perquè parlin. La resta no pot expressar les seves idees.

2

S'utilitzen els infants com si fossin decoració.

Ex: en una foto d'una manifestació on es veuen infants amb pancartes, tot i que no comprenen els missatges que porten.

1

S'utilitzen els infants per transmetre missatges a les persones adultes.

Ex: un infant llegeix un discurs en un acte que ha escrit un adult.

Aquesta escala ens mostra que hi ha espais i formes de participació que no poden considerar-se espais de participació real perquè els infants i adolescents no hi decideixen res ni poden expressar el que pensen. Es diu que són espais de participació passiva.

Per respectar els drets dels infants, es considera que els processos de participació han d'estar, com a mínim, a partir del nivell 4 de l'escala. Com més alt sigui el nivell, més oportunitats de participació real.

- Quines situacions heu viscut vosaltres que puguin classificar-se als diferents nivells? Amb quin nivell us sentiu més còmodes? Per què?

- Quins nivells creieu que són més difícils d'aconseguir? Per què?

- A quins espais us és més fàcil participar? En quins més complicat?

OBJECTIUS D'APRENENTATGE

CRITERIS D'AVALUACIÓ

ÀMBITS I DIMENSIONS

ACTIVITAT INICIAL

Aprofundir en la tasca del voluntariat i en la seva contribució en la societat.

Reflexionar sobre diferents formes de participació en la comunitat i els beneficis que pot aportar.

Expressa idees i opinions sobre la importància del voluntariat i la participació comunitària.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió social.

ACTIVITAT 1

Identificar els diferents recursos locals que poden incloure's en el mapa.

Valorar les diferents opcions i decisions preses en el disseny del mapa.

Utilitza de manera efectiva fonts d'inspiració per a la selecció i organització de la tasca.

Participa amb propostes originals i creatives.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió ciutadana i tecnologia i vida quotidiana.

Àmbit digital. Dimensió tractament de la informació.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió social.

ACTIVITAT 2

Investigar i recollir informació detallada sobre els recursos seleccionats.

Utilitzar fonts fiables per documentar la informació necessària.

Desenvolupar habilitats de recerca i documentació adequades a la tasca.

Recull informació precisa i de qualitat sobre els recursos locals.

És eficaç amb l'ús d'eines digitals.

Presenta de manera clara i ordenada la informació recollida.

Àmbit lingüístic. Dimensió d'expressió oral i escrita.

Àmbit digital. Dimensió de competència digital.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió ciutadana.

ACTIVITAT 3

Col·laborar activament en la creació i presentació del mapa elaborat, integrant tota la informació recollida.

Planificar estratègies per difondre el mapa entre la comunitat educativa.

Reflexionar sobre el procés i l'impacte de la seva contribució en la comunitat.

Participa activament en la presentació i difusió del mapa.

Utilitza de forma adequada els diferents canals de difusió per compartir el recurs creat.

Mostra reflexió sobre l'impacte de la tasca en la comunitat.

Àmbit lingüístic. Dimensió d'expressió oral i escrita.

Àmbit digital. Dimensió tractament de la informació; comunicació interpersonal i col·laboració.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió ciutadana.

SABÍES QUE...?

Quina tasca fan els i les voluntàries?

- T'has plantejat mai fer de voluntari o voluntària? Coneixes a algú que ho faci?
- Creus que els i les voluntàries poden transformar la societat? Per què?
- Coneixes algun lloc del teu poble/barri on fer voluntariat?
- Hi ha voluntaris/es a l'escola? Què podrien fer els i les voluntàries al vostre centre? Us agradaria fer una crida perquè participessin?

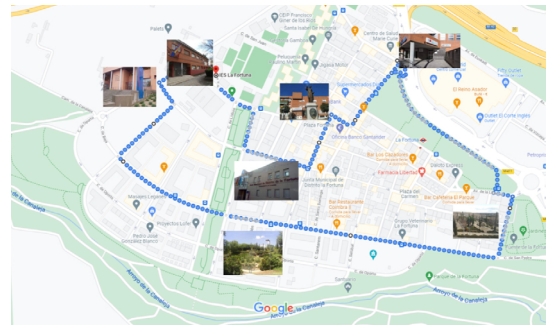

VEURE VÍDEO

EL REPTE!

Creació d'un mapa de recursos locals perquè tothom pugui conèixer-los!

Tot i portar temps vivint a un mateix poble o barri, no sempre coneixem tots els recursos que hi ha disponibles a la zona. Us proposem construir un mapa interactiu on es puguin incloure tots els recursos disponibles del vostre poble o barri: espais on anar a fer esport, espais de lleure, on fer extraescolars, espais públics... perquè tothom qui forma part de l'escola pugui conèixer-los.

A més, també pot servir per facilitar l'acollida a aquelles persones que arribin noves.

I ARA QUÈ?

Per aquell alumnat més gran, si es vol aprofundir en la temàtica amb un exemple de moviment comunitari que ha aconseguit èxits molt destacables, aquesta lectura sobre el *Movimento sin tierra* de Brasil pot servir com a punt de partida per treballar aspectes sobre el cooperativisme amb més profunditat.

LECTURA

PROPOSTES DEL REpte

L'activitat inicial prèvia al repte que es planteja en aquest cas pretén obrir una conversa sobre la participació en la comunitat i les diferents formes com es pot aconseguir, així com els beneficis socials que pot aportar. Per a fer-ho, es presenta una forma de participació comunitària com és el voluntariat. Aquesta activitat té com a propòsit principal fer conscient a l'alumnat que vivim en comunitat i que la nostra participació en ella és clau (tant a petita escala, per exemple dins l'escola o l'aula, com a escala més gran, per exemple al poble o barri). Si es vol treballar amb més profunditat amb adolescents o preadolescents, aquest vídeo hi podria ajudar.

VEURE VÍDEO

El repte que es proposa per aquest compromís és el de crear un mapa, interactiu i que pugui anar evolucionant amb el temps, de la comunitat local més propera al centre. Aquest podria ser un recurs útil per a nou alumnat, famílies o professionals que arriben al centre, que podria incloure's en el document de benvinguda que ja té el centre, per exemple.

ACTIVITAT 1

La primera activitat proposada és la de decidir quin mapa es vol construir de manera conjunta, quin territori s'abastarà, quins tipus de recursos s'hi volen representar... Alguns exemples de recursos locals a incloure poden ser: espais on fer extraescolars, serveis públics, espais on practicar esport, espais de lleure...

En cas de fer-se amb més d'un grup, caldrà acordar des d'un inici el repartiment de tasques.

Fonts d'inspiració per a pensar com es vol fer el mapa o recurs interactiu:

- A partir **d'aquest Genially** a Banyoles van crear un mapa de recursos gratuïts del municipi separats per diferents temàtiques.
- A Terrassa han recollit **diferents recursos**, agrupats per temàtiques segons color i símbol, i representats en un mapa, localitzant el recurs en el lloc físic on es troba.

Es pot plantejar a l'alumnat que pensin rutes temàtiques dins la comunitat (per exemple: ruta esportiva, ruta cultural, ruta de serveis...) i com es podrien incloure aquestes diferents rutes en el mapa final.

ACTIVITAT 2

Un cop decidits els recursos que s'hi inclouen, les tasques que farà cada grup i el format que se seguirà, caldrà decidir quina informació s'inclourà per cada un dels recursos presentats.

Segons el nivell d'aprofundiment amb què es vulgui fer la tasca, es pot recollir informació senzilla a través d'internet (localització, informació de contacte, horari d'atenció...) o establir un vincle amb el recurs perquè es pugui incloure informació més detallada. En aquest cas, podrien organitzar-se visites als llocs seleccionats perquè l'alumnat pugui recollir informació directament dels recursos, incloent-hi, per exemple, entrevistes amb els responsables dels diferents espais/serveis.

Un cop decidida aquesta informació, es pot elaborar un format de fitxa comuna perquè tothom pugui anar recollint la mateixa informació.

ACTIVITAT 3

L'última activitat consistirà a posar en comú tota la informació per construir el mapa i decidir en quins espais es comparteix per poder ser utilitzat (web de l'escola, xarxes socials, document de benvinguda al centre, QR a l'entrada de l'escola...). A més, com a acte de cloenda, es pot plantejar una presentació del recurs a la resta de la comunitat educativa, ja sigui a través d'un acte, un vídeo, un escrit...

OBJECTIUS D'APRENENTATGE

CRITERIS D'AVALUACIÓ

ÀMBITS I DIMENSIONS

ACTIVITAT INICIAL

Desenvolupar el coneixement sobre la toponímia local i la seva importància històrica i cultural.

Reflexionar i analitzar les curiositats, comprenen les temàtiques utilitzades.

Fomentar la capacitat de recerca utilitzant fonts com l'ICGC.

Identifica i explica les curiositats dels noms dels carrers i places.

Compren com es classifiquen els noms segons les temàtiques proposades.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió ciutadania i món actual.

Àmbit lingüístic. Dimensió d'expressió i comunicació oral i escrita.

Àmbit digital. Dimensió instruments i aplicacions.

ACTIVITAT 1

Desenvolupar el coneixement de l'entorn immediat, identificant els noms dels carrers i les persones que els han donat nom.

Promoure la capacitat d'investigació per conèixer les persones que donen noms als carrers.

Identifica els carrers amb noms de persona del llistat complet.

Investiga i explica qui eren les persones que donen nom als carrers.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió món actual i ciutadania.

Àmbit lingüístic. Dimensió d'expressió i comunicació oral i escrita.

ACTIVITAT 2

Fomentar la reflexió sobre la importància de la paritat i la representació de les dones en la societat.

Aplicar conceptes matemàtics per calcular la paritat entre sexes en els noms dels carrers.

Identifica i llista els carrers amb noms de dones i homes.

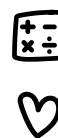
Compara la representació de gèneres i calcula la proporció de noms femenins i masculins.

Participa activament i reflexivament en els debats col·lectius.

Àmbit lingüístic. Dimensió d'expressió i comunicació oral i escrita.

Àmbit de matemàtiques. Dimensió de resolució de problemes i raonament.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió de social.

ACTIVITAT 3

Ampliar el coneixement de l'entorn local i la seva història.

Proposar canvis per una major equitat en l'espai públic.

Reflexiona sobre la desigualtat i proposa solucions per a una representació més igualitària.

Investiga i proposa noms de dones destacades de la localitat que mereixen ser recordades en els carrers.

Àmbit de coneixement del medi. Dimensió món actual i ciutadania.

Àmbit lingüístic. Dimensió d'expressió i comunicació oral i escrita.

Àmbit d'educació en valors. Dimensió social.

SABIÉS QUE...?

Quina tasca fan els i les voluntàries?

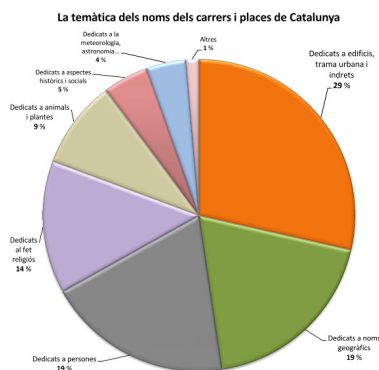
T'has parat mai a pensar en com es diuen els carrers per on passes? O els que tens més a prop de l'escola? O de casa? O on vas de vacances? Alguns tenen noms ben curiosos!

La toponímia és el conjunt de topònims, és a dir, el conjunt de noms de llocs.

- Coneixes algun nom de carrer o plaça curiosos?

VEURE VÍDEO

L'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya va fer un estudi sobre els noms dels carrers a Catalunya i els va separar per temàtiques (carrers dedicats a animals o plantes, a persones, a llocs...). Podeu trobar l'estudi complet [AQUÍ](#).

EL REPTE!

Analitzarem els carrers del nostre poble o barri!

Si pensem en el 19% dels carrers que tenen nom de persones a tot Catalunya...

- Creieu que hi ha noms que es repeteixen a la majoria dels pobles i ciutats? Quins?
- Creieu que hi ha més carrers dedicats a homes o a dones? Per què?
- I al vostre poble o barri, quins noms de persona tenen els carrers?

En aquesta [pàgina web](#) han recollit els carrers de Catalunya que tenen nom d'alguna dona.

Busqueu un llistat amb el nom dels carrers de la vostra població i analitzeu i reflexioneu sobre a quines persones estan dedicats! Per què no reconstruiu el mapa amb noms més equitatius?

I ARA QUÈ?

Penseu en propostes de noms de persona per a nous carrers o per canviar el nom d'alguns que ja existeixen. Es pot fer una recerca de dones del municipi que hagin destacat per algun motiu i que puguin donar nom a algun carrer o plaça. Per què no els presenteu a l'ajuntament/famílies/companys i companyes d'altres cursos i expliqueu els motius pels quals faríeu aquests canvis?

Aquests recursos de Sàpiens poden servir com a font d'inspiració:

[Llistat de propostes noms de dones](#)

[Llistat de noms de dones més votats](#)

Si voleu seguir aprofundint, aquest material de la Fundació Joia us pot ser d'utilitat:

Si et mostréssim dos noms, a quin donaries més credibilitat?

#ConNombreDeMujer

fundació
joia

Disseny i creativitat

[VEURE VÍDEO](#)

PROPOSTES DEL REpte

El producte final del repte plantejat pot ser un mapa de la vostra població amb una proposta de noms de carrers i places més equitativa quant a gènere.

Per fer-ho, es proposen un seguit de materials:

ACTIVITAT 1

Buscar (o demanar a l'ajuntament) un llistat dels noms dels carrers i places del barri/poble i fer un triatge d'aquells que tenen nom de persona. Es proposa buscar i reflexionar sobre qui eren aquestes persones (o un grup d'elles seleccionat pel o la docent).

ACTIVITAT 2

A continuació, s'introduirà el concepte d'equitat de gènere, aprofundint més o menys en funció de l'edat i els interessos del grup.

Després d'aquesta aproximació a la perspectiva de gènere es proposa dividir el llistat de carrers dedicats a persones que s'ha elaborat en l'activitat anterior en dos grups: carrers dedicats a homes i carrers dedicats a dones. Un cop dividit el llistat, es proposa omplir la fitxa adjunta per conduir, posteriorment, la reflexió.

Un cop feta la tasca, es farà una reflexió sobre els resultats obtinguts:

- *Hi ha el mateix nombre de carrers dedicats a homes que a dones?*
- *De quins n'hi ha més? Per què creus que és així?*
- *Quina era la professió de la majoria d'homes a qui hi ha carrers dedicats? I la de les dones?*
- *Per què creus que hi ha aquestes diferències?*

Des de la revista Sàpiens van fer una **campanya** per reivindicar els noms de carrers dedicats a dones en el nostre territori. Pot ser un recurs per compartir amb l'alumnat un cop compartida la reflexió sobre els resultats del llistat obtingut.

ACTIVITAT 3

Es proposa seguir i incloure bona part de la informació que s'ha treballat i reflexionat en un mapa actualitzat del territori. Es poden assenyalar d'alguna forma els carrers que tenen nom d'home i els que tenen nom de dona.

Pot treballar-se el mapa més enllà i fer propostes de nous noms de carrers de dones que es podrien incloure en nous carrers. O, fins i tot, proposar canvis de noms de carrers i representar-los en el mapa, tenint en compte dones destacades de la localitat.

FITXA DE TREBALL SOBRE ELS CARRERS

A partir de la llista de carrers que heu elaborat, completa la següent informació:

Total de carrers	
Carrers amb noms d'home	
Carrers amb nom de dona	
Percentatge de carrers amb nom de dona i amb nom d'home	

Dels carrers amb nom de dona...

- Quants són principals? _____
- Quants són secundaris? _____

Dels carrers amb nom d'home...

- Quants són principals? _____
- Quants són secundaris? _____

Classifica els carrers segons la tasca que va realitzar la persona al llarg de la seva vida:

RELIGIÓ	
POLÍTICA	
LITERATURA	
ESPORT	
EDUCACIÓ	
ART	
CIÈNCIA	
ALTRES	

OBJECTIUS D'APRENENTATGE

CRITERIS D'AVALUACIÓ

ÀMBITS I DIMENSIONS

ACTIVITAT INICIAL

Comprendre la importància de la cooperació en la supervivència de diferents animals.

Reflexionar sobre situacions en què la cooperació és essencial per a la supervivència.

Desenvolupar habilitats de debat i reflexió crítica.

Participa activament en la visualització dels vídeos i en les discussions posteriors.

Respon de manera reflexiva i argumentada a les preguntes plantejades.

Demostra comprensió de la importància de la cooperació en la supervivència dels animals.

Àmbit personal i social.
Dimensió personal i relacional.

Àmbit científic.
Dimensió d'interpretació i representació del món natural.

Àmbit lingüístic.
Dimensió d'expressió oral.

ACTIVITAT 1

Identificar formes de cooperació en diferents contextos.

Reflexionar sobre els beneficis de la cooperació.

Participa activament en la reflexió conjunta sobre el vídeo.

Identifica exemples de cooperació i els beneficis que comporten.

Àrea personal i social.
Dimensió personal i relacional.

ACTIVITAT 2

Expressar individualment els beneficis de la cooperació.

Contribuir col·lectivament a la creació d'un recurs visual.

Identifica i expressa un benefici de la cooperació de manera individual.

Contribueix activament a la creació de la imatge amb paraules rellevants.

Àmbit personal i social.
Dimensió personal i relacional.

Àmbit lingüístic.
Dimensió d'expressió escrita i oral.

ACTIVITAT 3

Identificar moments i situacions en què es coopera dins l'escola.

Reflexionar sobre els diferents àmbits de cooperació.

Participa activament en la identificació i descripció de moments de cooperació.

Contribueix de manera constructiva a la creació de la roda de la cooperació.

Àmbit personal i social.
Dimensió personal i relacional.

Àmbit lingüístic.
Dimensió d'expressió escrita i oral.

ACTIVITAT 4

Proposar idees per millorar la cooperació dins el grup classe.

Reflexionar sobre com aplicar les idees proposades en el dia a dia.

Participa activament en el debat sobre la millora de la cooperació.

Proposa idees concretes i constructives per millorar la cooperació.

Contribueix a la creació del trencaclosques de propostes.

Àmbit personal i social.
Dimensió personal i relacional.

Àmbit lingüístic.
Dimensió d'expressió escrita i oral.

VALORS COOPERATIUS

SABIÉS QUE...?

Saps què vol dir cooperar?

Cooperar vol dir participar amb altres en una obra o en una feina, ajudar.

Creus que els animals cooperen?

El cas dels pingüins.

Amistat entre aranyes i granotes.

El vol dels estornells.

EL REPTE!

VEURE VÍDEO

Hem vist diferents maneres de cooperar que tenen els animals i tot el que aconsegueixen quan ho fan. Ara, us toca pensar a vosaltres... coopereu a l'escola? Com ho feu?

**Junts i juntes
construirem un mural
per ser més cooperatius!**

I ARA QUÈ?

A partir de les propostes que han sortit dels infants a la part final del repte, es poden implementar noves idees en el dia a dia de l'aula, de manera conjunta amb altres grups, noves propostes pel pati... I convidar a altres alumnes a participar de la idea!

ACTIVITAT 4

L'última part del repte consisteix a pensar què podem fer per millorar la cooperació a l'escola. Per fer-ho, caldrà aplicar tot el que s'ha parlat fins al moment i intentar trobar com podem millorar com a grup. Algunes preguntes que poden guiar el debat són:

- Què podem fer perquè sigui més fàcil demanar ajuda quan la necessitem?
- Què podem fer per assegurar-nos que ningú queda apartat quan juguem o treballem en grup?
- Què podem fer si algú del grup no està treballant bé?
- Com podem organitzar la nostra classe perquè tothom pugui demanar i rebre ajuda?
- Quines normes són importants per garantir que tothom gaudeix d'un joc?
- Com podem cooperar amb companys i companyes que no formen part d'aquesta classe?

Un cop s'hagi fet un recull amb les diferents propostes, es tracta que cadascú escrigui una de les idees en una **peça de trencaclosques** perquè pugui penjar-se a l'aula i es pugui anar revisant què s'està fent al llarg del temps.

ELS PINGÜINS COOPEREN?

Els pingüins emigren al sud, a l'Antàrtida, per tenir les seves cries i protegir-les dels depredadors. A l'Antàrtida les temperatures són extremes i poden arribar als -50° . Com aconseguixen sobreviure?

1

Com que les temperatures són molt fredes, per avançar fins a l'Antàrtida van tots junts per protegir-se del fred.

VEURE VÍDEO

2

Quan hi ha tempestes de neu, per millorar la temperatura, s'ajunten els uns amb els altres i van canviant els que estan a fora perquè cap s'acabi morint de fred.

VEURE VÍDEO

3

Incubar els ous és una feina molt dura perquè les temperatures són molt baixes i han d'estar molts dies protegint-los. Per això, van fent tornos: mentre uns incuben els altres van a buscar menjar.

4

Quan neixen les cries, tots junts les protegeixen

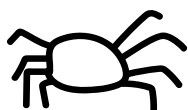
PREGUNTES

- Creieu que els pingüins podrien sobreviure si fessin el viatge a l'Antàrtida sols? Què els passaria?
- Creieu que és una bona idea anar canviant els pingüins que estan a fora quan hi ha tempestes de neu? Per què?
- Què no podrien fer els pingüins si no s'ajudessin els uns als altres?
- Creieu que podrien néixer noves cries si no cooperessin?
- Què passaria si no ho fessin?

GRANOTES I ARANYES, SÓN AMIGUES??

A la següent imatge hi ha un tipus de taràntula i un tipus de granota que es relacionen d'una forma poc esperada. Les taràntules, generalment, es mengen les granotes petites, però en el cas d'aquesta granota, viuen juntes. Per què?

Aquest tipus de taràntula deixa viure a aquesta granota amb ella i, a més, la defensa dels depredadors que poden atacar a la granota (com els mussols, per exemple).

Aquests tipus de granotes s'alimenten, principalment, de les formigues que acostumen a estar a prop d'on les taràntules ponen els ous i eviten que les formigues puguin atacar el niu de les taràntules.

PREGUNTES

- Què és el que t'ha sorprès més sobre la relació entre la granota i la taràntula?
- Per què creus que la taràntula deixa viure la granota amb ella?
- Quins avantatges té per a la granota viure amb la taràntula?
- Malgrat les seves diferències, els dos animals s'ajuden. Creus que cooperar és beneficiós tant per la granota com per la taràntula?
- Què creus que podria passar si la granota i la taràntula no cooperessin i intentessin viure cada una per separat?

QUÈ SÓN ELS ESTORNELLS?

Mireu el següent vídeo i fixeu-vos bé en què passa al cel:

VEURE VÍDEO

El que has vist són **estornells**, uns ocells que volen formant estols (grups). Els estols són més grans quan hi ha zones amb depredadors i més petits quan no n'hi ha.

Aquesta forma de volar coordinada d'aquestes aus, amb canvis constants de direcció i sense xocar en cap moment, s'anomena **murmuració**.

A continuació trobareu algunes característiques dels estornells i d'unes altres aus, els falcons pelegrins:

ESTORNELLS

- Fa entre 38 i 50 cm de llargada.
- Ocell rapinyaire

FALCÓ PELEGRÍ

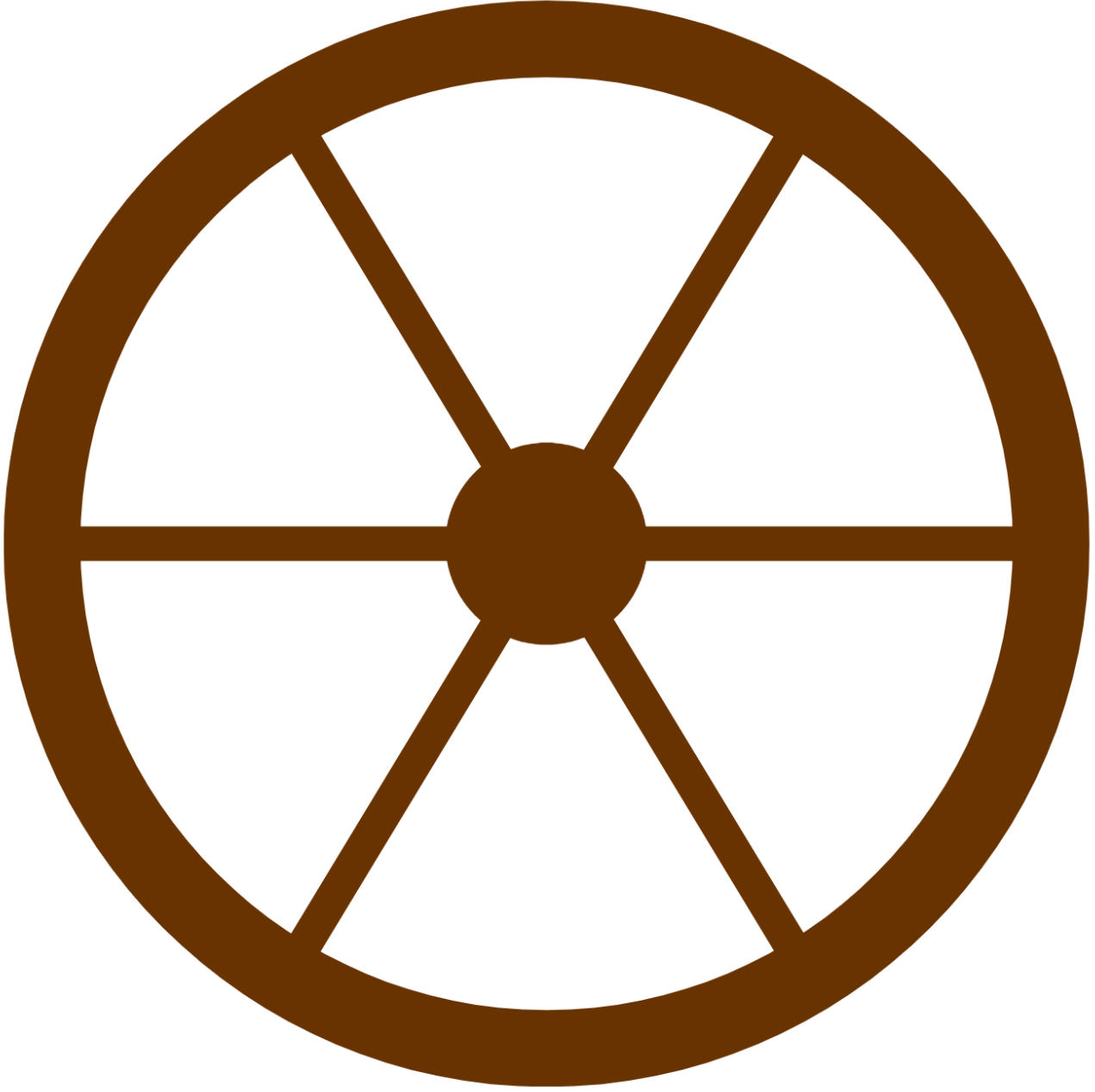

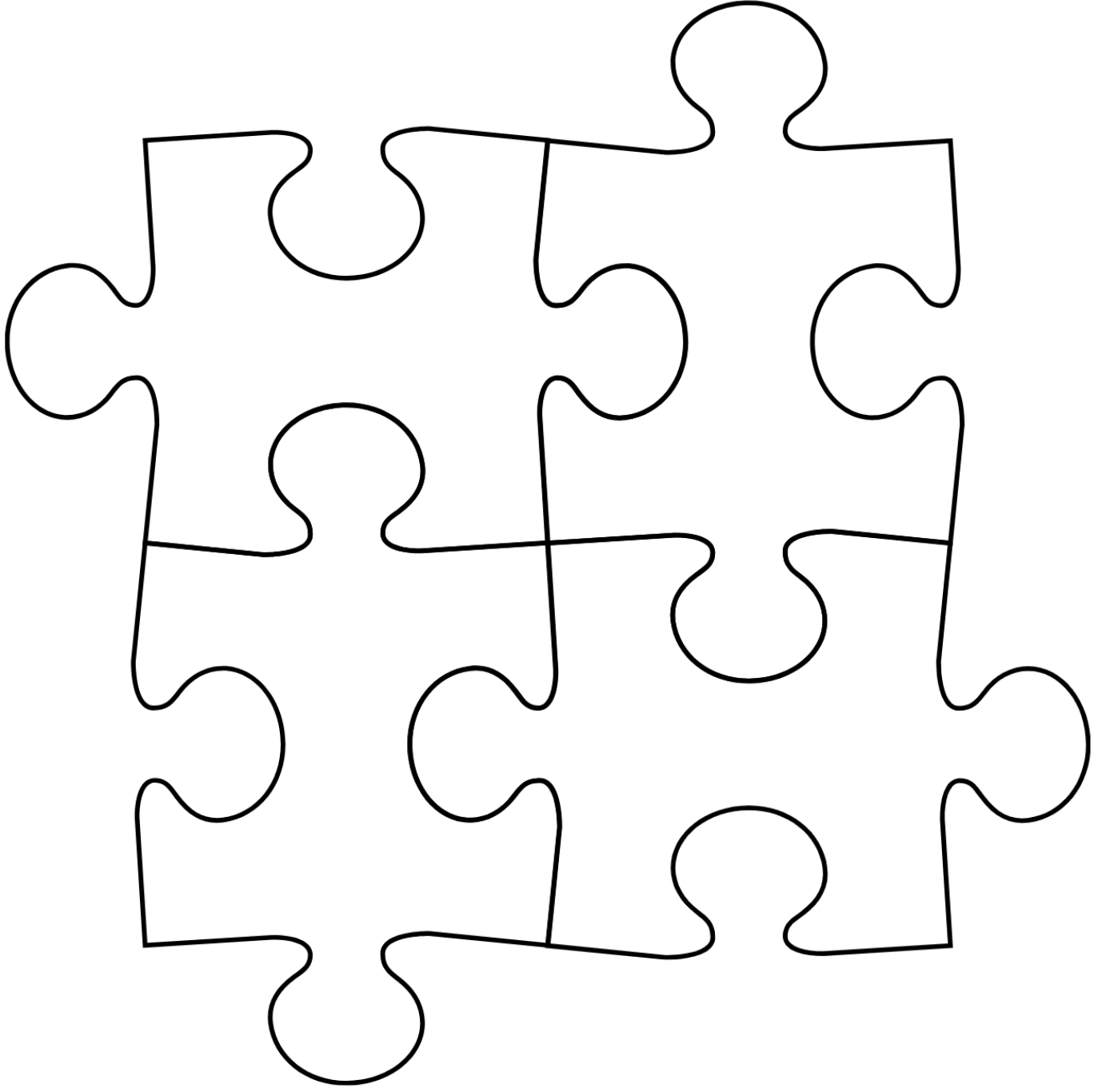
- Fa uns 21 cm de llarg.
- Menja insectes, cucs, aranyes, cargols, llavors i fruites.

PREGUNTES

- Què és el més impressionant de la forma de volar dels estornells?
- Per què els estornells volen formant estols?
- Quins avantatges tenen aquests ocells en volar en estol?
- Si els estornells volen a prop d'un falcó pelegrí, l'estol serà més gran. Per què?
- Creus que quan els estornells cooperen tenen més possibilitat de sobreviure? Què passaria si volessin individualment?

ER ESCOLES RESILIENTS

Promou:

Finança:

Impulsa:

